

Lietuvos SVEIKATA

Priedas
Dentes
sanus

Prof. V. Brukienė: siekis -
keisti finansavimo modelį

lsveikata.lt | Trisdešimt antrieji leidimo metai | Nr. 7 (1614) 2025 vasario 13-19 d. | Specializuotas savaitraštis | Kaina - 3,50 Eur

Vilniaus savivaldybė kuria dirbtinį „monstrą“

Ar galima sujungti dvi ligonines neturint aiškaus plano? Vilniaus miesto savivaldybė įrodė, kad galima – Taryba greituoju būdu pritarė pavyzdingai dirbančios Šv. Roko slaugos ligoninės prijungimui prie sunkiai finansiškai besiverčiančios Vilniaus miesto klinikinės ligoninės, nors detalus reorganizacijos planas Tarybai bus pristatytas tik po kelių mėnesių. Politikai kritikuoja: „Kuo didesnis monstras, tuo mažiau dėmesio pacientui.“ 2-3 p.

Darbas ieško

MEDIKO

lsveikata.lt

Darbo
pasiūlymai
medikams

15 psl.

ISSN 1648-1437

Aktualijos

Iš šveicarų – paspirtis Lietuvos gimdyvėms

Sostinėje – daugiau nei 36 mln. eurų vertės Šveicarijos ir Lietuvos bendradarbiavimo programos „Motinos ir vaiko sveikata bei gerovė“ startas. Joje dėmesys bus skiriamas nėščiujų ir pagimdžiusiujų moterų sveikatai, ankstyvajai vaiko raidos sutrikimų diagnostikai ir holistinei pagalbai šeimai. Programos lėšomis pagerintomis sveikatos priežiūros paslaugomis galės pasinaudoti visi Lietuvos vaikai iki 7 metų. Projekto misiją patikėta įgyvendinti Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninės Kauno klinikoms.

Bendradarbiavimo sutartį pasirašė Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninės Kauno klinikų generalinis direktorius prof. habil. dr. Renaldas Jurkevičius ir Centrinės projektų valdymo agentūros direktoriaus pavaduotoja Sandra Remeikienė

Tikisi mažinti naujagimių mirtingumą

„Žengiame dar vieną žingsnį bendroje Lietuvos ir Šveicarijos kelionėje. Jau tris dešimtmečius sėkmingai bendradarbiaujame ir remiame Lietuvos siekį stiprinti medicinos paslaugų kokybę. Džiaugiuosi, kad anksesnės Šveicarijos investicijos padėjo Lietuvai sumažinti naujagimių mirtingumą, o nėščiujų ir gimdyvių pasitenkinimas stacionariomis sveikatos priežiūros paslaugomis reikšmingai išaugo. Tai tęsime ir toliau“, – kalbėjo Šveicarijos ambasadorius Lietuvai Martin Michelet.

Sveikatos apsaugos ministrė dr. Marija Jakubauskienė sakė, kad naujas Šveicarijos finansinis įnašas Lietuvai reiškia ne tik investicijas, bet ir dvišalio bendradarbiavimo sveikatos labai puoselėjimą.

„Vertindama Šveicarijos institucijų ir specialistų patirtį akušerijos ir vaikų sveikatos priežiūros srityse, neabejoju, kad programos dvišalio bendradarbiavimo veiklos pagerins Lietuvos sveikatos priežiūros specialistų kompetencijas bei atneš naujus kokybinius pokyčius Lietuvos sveikatos sistemoje“, – teigė dr. M. Jakubauskienė.

Žada gerovę kiekvienai besilaukiančiai

Naujojoje programoje dėmesys bus skiriamas nėščiujų ir pagimdžiusiujų moterų sveikatai, ankstyvajai vaiko raidos sutrikimų diagnostikai ir holistinei pagalbai šeimai. Programos lėšomis pagerintomis sveikatos priežiūros paslaugomis galės pasinaudoti visi Lietuvos vaikai iki 7 metų. Programos operatoriumi paskir-

„Vertindama Šveicarijos institucijų ir specialistų patirtį akušerijos ir vaikų sveikatos priežiūros srityse, neabejoju, kad programos dvišalio bendradarbiavimo veiklos pagerins Lietuvos sveikatos priežiūros specialistų kompetencijas bei atneš naujus kokybinius pokyčius Lietuvos sveikatos sistemoje“, – sako sveikatos apsaugos ministrė dr. Marija Jakubauskienė.

ta Centrinė projektų valdymo agentūra (CPVA), kuri bus atsakinga už tinkamą programos įgyvendinimą ir atsiskaitymą donorams, o vienintelį programos projektą įgyvendins Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos.

„Bendradarbiavimas su Šveicarija yra tvirtas pamatas, kuriuo remiamės

siekdami, kad naujausios medicinos žinios ir aukščiausios kokybės paslaugos pasiektų kiekvieną besilaukiančią moterį, mamą bei vaiką visoje Lietuvoje. Esame pasirengę atsakingai vykdyti šį projektą, užtikrinti pažangias gydymo galimybes ir dar labiau sustiprinti bendradarbiavimo ryšius su tarptautiniais partneriais. Galutinis mūsų visų tikslas – bendromis jėgomis kurti sveikesnę ir visapusiškai saugesnę ateitį Lietuvos žmonėms,“ – sako Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninės Kauno klinikų generalinis direktorius prof. habil. dr. Renaldas Jurkevičius.

Kurs naujas diagnostikos ir gydymo metodikas

Projekto metu planuojama įsigyti medicininės diagnostikos ir gydymo įrangos, apmokyti beveik 11 tūkst. sveikatos priežiūros specialistų, atnaujinti ir sukurti naujas diagnostikos ir gydymo metodikas. Taip pat suplanuotas bendradarbiavimas su Šveicarijos institucijomis bei ekspertais, dalijantis gerąja patirtimi, diegiant naujoves bei gerinant asmens sveikatos priežiūros paslaugų kokybę ir prieinamumą.

Programa „Motinos ir vaiko sveikata bei gerovė“ bendrai finansuojama Antrojo Šveicarijos įnašo ir Lietuvos biudžeto lėšomis. Programai įgyvendinti skirta 36,2 mln. eurų, iš kurių 34,2 mln. eurų – programos projekto įgyvendinimui. Renginį organizavo Centrinė projektų valdymo agentūra (CPVA) kartu su Šveicarijos ambasada, Sveikatos apsaugos ministerija ir Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligonine Kauno klinikos. ●

PARENGĖ BARBORA RUSECKYTĖ

Rasa Kasperavičiūtė-Martusevičienė

Įtikino ne visus

Vilniaus miesto savivaldybės Sveikatos skyriaus vedėja Viktorija Turauskytė bandė įtikinti Tarybą, kad reforma susijusi su ilgalaikės priežiūros modelio kūrimu Lietuvoje: dabartinės sveikatos priežiūros ir socialines paslaugas siekiama transformuoti į nuolatinę kompleksinę priežiūrą. „Sujungus ligonines bus pagerintas paslaugų prieinamumas po suteiktų stacionarinio aktyvaus gydymo paslaugų klinikinėje ligoninėje, kai reikalingas tolesnis ilgalaikis gydymas“, – kalbėjo vedėja.

Tarp kitų žadamų pokyčių – „centralizuotai perkamas medicinos inventorių, vaistai ir kitos priemonės, racionaliau valdomi žmogiškieji išteklių, efektyviau išnaudojamos esamos transporto priemonės“.

Visgi pristačiusi reformos kontekstą, vedėja pripažino, kad kol kas trūksta esminių elementų: „Nėra numatyto stacionarinės ilgalaikės priežiūros paslaugų lovų normatyvo tūkstančiui gyventojų ir nėra aiškus stacionarinės ilgalaikės priežiūros paslaugų įkainis. Ilgalaikės priežiūros koncepcija dar iki šiol nėra išgryninta.“

Nors Vilniaus miesto tarybos nariai nemaža balsų

Vilniaus sav „monstrą“

Tarybos narys Povilas Pinelis tokį skubotumą įvertino kritiškai: „Kuo didesnis monstras, tuo mažiau dėmesio pacientui, – replikavo jis. – Vien formaliai sujungus ligonines, kaip sumažės eilės? Jūs žadate geresnį paslaugų prieinamumą, bet nematav jokių planų didinti etatų skaičių ar pritraukti daugiau specialistų.“

V. Turauskytėi vėl užsiminus apie greitesnį pacientų judėjimą, P. Pinelis apgailėstavo atsakymo į savo klausimą neišgiręs.

Griežtai kalbėjo ir tarybos narys J. Kaminskis, sprendimą pavadinęs „prietemptu“. „Biurokratinė našta nesumažės. Sakote: darbo vietų kūrimas, gydytojai... Iš kur mes juos imsimė? Žinau, kad gydytojai iš Antakalnio eina dirbti į Šv. Roko ligoninę ir atvirkščiai – taip jie turi galimybę užsidirbti. Jeigu sujungsimė, jie nebeužsidirbs“, – argumentavo J. Kaminskis.

Jis pasiūlė alternatyvų planą: „Racionaliau būtų į kapitališkai suremontuotą Antakalnio gatvės 124 galą perkelti Vilkpėdę. Vilkpėdėje – padėtis tragiška: ten neįmanoma net įeiti į ligoninę. Geriau spręskime šią problemą, o ne kurkime dirbtinius monstrus.“

Kas turės pirmenybę?

„Švento Roko slaugos ligoninė turi turbūt geriausią vardą Vilniuje. Ir daugelis trokšta, kad jų artimieji ten atsidurtų, – atkreipė dėmesį tarybos narys Almantas Stankūnas ir išreiškė susirūpinimą dėl paslaugų prieinamumo po reorganizacijos, – jeigu pacientas gulėjo Lazdynų ligoninėje, jo šansai patekti į Švento Roko slaugos ligoninę labai sumažėja – juk aišku, kad pirmenybę bus teikiama Vilniaus miesto klinikinės ligoninės pacientams. Tada formuosis eilės, visi veršis atsigulti būtinai į Vilniaus miesto klinikinę ligoninę,

„Klinikinė ligoninė turi ir didelį filialą Antakalnyje, statomas operacinių blokas. Kam dar prijungti slaugos ligoninę? Tikrai nemanau, kad tokio „monstro“ kūrimas bus efektyvus. Optimizacijos daromos, kai norime sustiprinti paslaugas, pagerinti prieinamumą. Bet čia tikrai ne tas atvejis“, – įsitikinusi Vilniaus miesto tarybos narė Edita Tamošiūnaitė.

kad vėliau galėtų pasinaudoti Švento Roko ligoninės paslaugomis.“

„Tikrai taip nebus, – kategoriškai patikino V. Turauskytė. – Paslaugos ir toliau bus prieinamos visiems vilniečiams iš visų gydymo įstaigų. Savivaldybės taryba yra patvirtinusi specialią tvarką, pagal kurią stacionare besigydantys senjorai turi pirmumo teisę patekti į savivaldybei pavaldžias palaikomojo gydymo ir slaugos įstaigas. Šią tvarką tikrai norime išlaikyti.“

Vedėja pridūrė, kad planuojama

persvara pritarė Šv. Roko slaugos ligoninės prijungimui prie Vilniaus miesto klinikinės ligoninės, kritikos šiam sprendimui netrūksta

ivaldybė kuria dirbtinį

Ar galima sujungti dvi ligonines neturint aiškaus plano? Vilniaus miesto savivaldybė įrodė, kad galima – Taryba greituoju būdu pritarė pavyzdinčiai dirbančios Šv. Roko slaugos ligoninės prijungimui prie sunkiai finansiškai besiverčiančios Vilniaus miesto klinikinės ligoninės, nors detalus reorganizacijos planas Tarybai bus pristatytas tik po kelių mėnesių. Politikai kritikuoja: „Kuo didesnis monstras, tuo mažiau dėmesio pacientui.“

KOMENTARAS:

Vilniaus miesto tarybos narys, Gydytojų vadovų sąjungos prezidentas
doc. dr. Kęstutis Štaras,
balsavęs už sujungimą:

- Visuomenė sensta, medicinos kokybė gerėja, o sergančiuosius prižiūriniųjų namuose mažėja – dalis emigravę. Vienišiemis reikalinga ir slauga, ir globa. O Vilnius neturi pakankamai slaugos lovų.

Yra sunkių pacientų, kuriems reikia įvairių specialistų konsultacijų. Dabar jie vežiojami į skirtingas gydymo įstaigas, pavyzdžiui, hemodializei. Kai bus viena įstaiga, pacientui nebereikės niekur vykti, paslaugas gaus vietoje – bus patogiau, paprasčiau. Sujungus Šv. Roko ir Vilniaus miesto klinikinę ligonines, administracinės patalpos galės būti pritaikytos papildomoms slaugos lovoms. ●

įdiegti išankstinę pacientų registracijos sistemą. Tiesa, pastarasis klausimas dar derinamas su Sveikatos apsaugos ministerija.

Kelia klausimų dėl skaidrumo

Į tarybos narės Nerijos Stasiulienės klausimą, kiek dabar yra slaugos lovų ir kiek jų bus po sujungimo, V. Turauskytė aiškiai atsakymo pateikti negalėjo. Ji miglotai užsiminė, kad lovų „yra virš dviejų šimtų“ ir „tikimės, kad tikrai nesumažės“.

Padėtį mėgino gelbėti meras Valdas Benkuskas: „Matome, kad administracijai skirtų patalpų poreikis mažėja. Bet, aišku, reikės padaryti pertvarkas, kad galėtume ir palatas, ir tas lovas papildomai įrengti.“

Po posėdžio „Lietuvos sveikatai“ tarybos narė Edita Tamošiūnaitė, balsavusi prieš sprendimą jungti ligonines, teigė: „Neišgirdome jokių atsakymų, kaip viskas vyks. Nematau jokios realios naudos šiame projekte. Klinikinė ligoninė turi ir didelį filialą Antakalnyje, statomas operacinių blokas. Kam dar prijungti slaugos ligoninę? Tikrai nemanau, kad tokio „monstro“ kūrimas bus efektyvus. Optimizacijos daromos, kai norime sustiprinti paslaugas, pagerinti prieinamumą – turi būti apčiuopiama nauda. Bet čia tikrai ne tas atvejis.“

Tarybos narė įsitikinusi, kad savivaldybė tik žaidžia pacientų gerovės korta, o projektas gimė kitais tikslais. „Suprantu, kad tikrai ne Sveika-

tos skyriuje kilo ligoninių jungimo klausimas. Tikriausiai toks sprendimas yra „nuleistas iš viršaus“. Valdantieji balsuoja ir nesigilina. Galbūt jie yra sukirtę rankomis ir paprasčiausiai spaudžia mygtukus“, – sprendimą kritikavo E. Tamošiūnaitė.

Atotrūkis tarp finansinių rodiklių

Valstybinė ligonių kasa informuoja, kad pagal Šv. Roko ir Vilniaus miesto klinikinės (VMKL) ligoninių pateiktus duomenis, 2022 m. šių įstaigų finansinis rezultatas buvo teigiamas. 2023 m. VMKL baigė su neigiamu finansiniu rezultatu, kuris iš PSDF lėšų sudarė -1 mln. Eur, tai yra apie 2 proc. per tą patį laikotarpį šios įstaigos gautų pajamų iš PSDF.

Pagal VMKL pateiktų finansinės veiklos ataskaitų duomenis, 2023 m., palyginti su 2022 m., įstaigos sąnaudos, vertinant PSDF lėšas, padidėjo 2,5 mln. Eur, o pajamos sumažėjo 0,7 mln. Eur.

Pagal Šv. Roko ligoninės pateiktus duomenis, ligoninės pajamos iš PSDF išaugo 1,3 mln. Eur, arba 26 proc., o sąnaudos – 0,9 mln. Eur. Tai lėmė teigiamo finansinio rezultato augimą.

V. Turauskytė „Lietuvos sveikatai“ paneigė, kad ligoninių sujungimas galėtų būti bandymas „pastaityti ant kojų“ finansiškai prasčiau besiverčiančią klinikinę ligoninę: „Klinikinė ligoninė tikrai pasitempė per keletą metų. Nereikia pamiršti, kad tai buvo pagrindinė kovadinė ligoninė. Paslaugos buvo prasčiau teikiamos būtent dėl šios priežasties. Tie dalykai labai greitai užsimiršta... Mūsų tikslas tikrai nėra vienos ar kitos įstai-

gos lėšomis ką nors gerinti. Apskritai, norime pagerinti ir teritorijos, ir infrastruktūros dalykus, ką galėtume padaryti sujungus šias dvi ligonines.“

Konkurso neskelbė

Kalbos apie ligoninių jungimą sklaido nuo tada, kai pernai liepą Vilniaus miesto savivaldybė VMKL vadovę Aušrą Bilotienę-Motiejūnienę nusprendė paskirti laikinai vadovauti ir Šv. Roko ligoninei.

Buvęs ilgametis Šv. Roko ligoninės vadovas Robertas Prokurotas, prieš kiek daugiau nei pusmetį tapęs direktorės patarėju, pasakoja, kad pasibaigus kadencijai jis buvo paskirtas laikinai vadovauti įstaigai. „Tačiau vadovaujantis teisės aktais, laikinai vadovauti galima ne ilgiau kaip metus, – aiškina jis. – Kadangi, matyt, buvo kažkokie planai, A. Bilotienė-Motiejūnienė paskirta laikinąja direktore. Žmogus toje srityje nedirbęs – būtų sunku, tai man pasiūlė dirbti jos patarėju.“

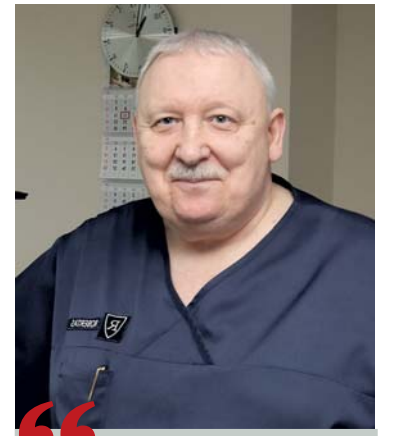
V. Turauskytė tikino, kad naujo vadovo konkursas nebuvo skelbiamas dėl neaiškios ilgalaikės priežiūros paslaugų situacijos: „Trūksta mums patiems susigaudymo dėl ilgalaikės priežiūros ateities. Negalėjome skelbti konkurso ir išsakyti

įstaigai, atrašė lakoniškai: „Pasiūlymas tapti Šv. Roko ligoninės vadove buvo didelis įvertinimas ir, žinoma, tam tikras iššūkis.“

Neaiškūs darbuotojų likimas

Tarybos posėdyje nuskambėjo ir klausimas apie darbuotojų likimą. „Norėčiau išgirsti skaičių, kiek žmonių neteks darbo dėl šito sujungimo“, – atsakymų prašė P. Pinelis.

„Mes dabar atėjome su prašymu pritarti, o visas sąlygas derinsime keturis mėnesius su darbuotojais, vertinsime poreikį, krūvį“, – atsakė V. Turauskytė. Ji pridūrė, kad „mūsų tikslas nėra atleisti darbuo-

„Kol nematai aiškaus plano, čia kaip šakėmis per vandenį braukti – galima daug prifantazuoti. Kol kas sunku ką nors teigti“, – sako buvęs ilgametis Šv. Roko ligoninės vadovas Robertas Prokurotas, prieš kiek daugiau nei pusmetį tapęs direktorės patarėju.

tojų. Jeigu jie norės, jeigu ir reikės, pasiūlysiu kitas darbo vietas“.

Meras V. Benkuskas buvo atviresnis: „Negalime turbūt pažadėti, kad nė vienas žmogus nebus atleistas. Savivaldybės ir savivaldybės įstaigų resursai turi būti naudojami efektyviai. Kalbame apie viešuosius pinigus, kuriuos išleidžiame, o darbuotojai turi dirbti, ne tik būti įdarbinti.“

R. Prokurotas prisipažįsta atsakymų taip pat dar neturintis: „Kol nematai aiškaus plano, čia kaip šakėmis per vandenį braukti – galima daug prifantazuoti. Kol kas sunku ką nors teigti. Mums buvo pasakyta, kad nė vienas neliks be darbo. Kol aš ramus sėdžiu, tai ir žmonės ramūs.“

Paklaustas apie savo vaidmenį po reorganizacijos, pašnekovas gūžtelė pečiais: „Sunku pasakyti, dar niekas neaišku. Bus žiūrima su kiekvienu atskirai – kažkam pasiūlymai tiks, kažkam netiks. Bet reikia tikėti... Tiesa, sakoma, kad tikėjimas yra kai ko motina...“

„Pokytis beveik visada kelia nerimą, įtampą, sukuria tam tikrą neapibrėžtumo jausmą, nesvarbu, ar jis vykty asmeniniame gyvenime, ar darbinėje aplinkoje. Tą suprasdami ir rūpindamiesi, kad darbuotojai žinotų, kas vyksta, kodėl pokytis reikalingas, kaip jis vyks, aktyviai, atvirai su jais bendraujame dabar ir darysime tai ateityje. Svarbu užtikrinti proceso skaidrumą bei aiškumą“, – teigia dviejų įstaigų vadovė A. Bilotienė-Motiejūnienė.

Gydymo įstaigų administracijos iki balandžio 30-osios įpareigotos parengti ir su savivaldybės administracija suderinti Šv. Roko ligoninės reorganizavimo sąlygų aprašą, kuris vėliau bus pristatytas Vilniaus miesto tarybai.

Už sprendimą balsavo 30 tarybos narių, prieš – 5, susilaikė 9. ●

„Negalime turbūt pažadėti, kad nė vienas žmogus nebus atleistas. Savivaldybės ir savivaldybės įstaigų resursai turi būti naudojami efektyviai. Kalbame apie viešuosius pinigus, kuriuos išleidžiame, o darbuotojai turi dirbti, ne tik būti įdarbinti“, – teigė Vilniaus miesto meras Valdas Benkuskas.

lūkesčių naujam vadovui, kai patys nežinome, kokia kryptimi judės reforma. Kadangi abi įstaigos yra Antakalnio rajone, viename medicinos miestelyje, nusprendėme, jog klinikinės ligoninės vadovė galėtų laikinai vadovauti ir Šv. Roko ligoninei.“

Pastaruoju metu nedažnai viešumoje pasirodanti A. Bilotienė-Motiejūnienė, paklausta, ar nustebo sulaukusi kvietimo vadovauti antrai

Aktualijos

Dėl kompiuterinės tomografijos – viltys į naująją valdžią

Rajoninės ligoninės toliau braunasi prie modernių tyrimų. Jau buvome rašę apie sudėtingą Kretingos ligoninės kelią siekiant pacientams užtikrinti kompiuterinės tomografijos tyrimus, dabar apie tai prabilo Kupiškio ligoninė, panašių vilčių turi ir kiti.

Sima Kazarian

Pasiūlymas

Kas laukia užsimanus teikti kompiuterinės tomografijos ar kitas modernesnes paslaugas, žino neretas rajono ligoninės vadovas. Tai – finansiniai ir biurokratiniai iššūkiai.

Kupiškio ligoninės direktorius Julius Panka į nuotykius su kompiuterine tomografija įsivėlė netikėtai – Respublikinei Panevėžio ligoninei pernai rudenį sutikus perleisti jų skubios pagalbos skyriuje stovėjusį aparatą.

Viską apsvačiusi įstaiga galiausiai atsisakė minties perimti naudotą aparatą, tačiau J.Panka prisimena žodinį Panevėžio TLK patikinimą, kad sutartis su ligonių kasa galima, svarbiausia gauti licenciją.

Nekompensuos

Pradėjus galvoti, kaip ir iš kur būtų galima tokį aparatą įsigyti, J.Panką pasiekė nesmagios žinios. Jis gavo Panevėžio TLK laišką, kuriame vienareikšmiškai bylojama – ligonių kasa Kupiškio ligoninės pacientams kompiuterinės tomografijos tyrimų nekompensuos.

„Su savivaldybe diskutavome, meras žadėjo ieškoti pinigų kompiuteriniam tomografui, dabar nežinau, ką jam sakyti. Kol kas gal ir ieškom tų pinigų... bet jei jie bus rasti, neaišku, ar gausime tą teisę?“ – svarstė J.Panka.

Ligonių kasų paaiškinimas – regione nėra poreikio. Jis apskaičiuojamas pagal poreikio tenkinimo masto kriterijų. Tai – pagrindinis sietas, atkratantis naujus paslaugų teikėjus nuo šių brangių paslaugų.

Vis dėlto kriterijaus skaičiavimas kelia klausimų. Kaip informuoja Panevėžio TLK vadovė Alma Čiplienė, jis vyksta lyginant pernai metų duomenis: kiek rajone buvo gyventojų, kuriems gali reikėti konkrečios paslaugos, su tuo, kiek šių paslaugų suteikta faktiškai. Jei pastarasis skaičius atitinka pirmąjį ar yra didesnis, ligonių kasa sutarties su naujais teikėjais nepasirašys.

Tačiau įdomumas tas, kad skaičiuojant prie patenkinto poreikio įtraukiami ir tie atvejai, kai, pavyzdžiui, Kupiškio gyventojas gavo paslaugą Vilniuje ar netgi už ją sumokėjo pats.

Konkurencijos ribojimas?

„Šis kriterijus stipriai riboja konkurenciją. Neleidžiami naujos rinkos žaidėjai įvedus sąlygas, kurias sunku arba beveik neįmanoma išpildyti. Čia sudarytos išskirtinės sąlygos stipriesiems, įtakingiems privatiems teikėjams. Jie per visą respubliką turi padalinius ir sutartis su teritorinėmis ligonių kasomis“, – kalbėjo J.Panka.

A.Čiplienė patikslina, kad privati įstaiga turinti sutartį su ligonių kasa šiai paslaugai, gali šalyje steigti filialus ir teikti ją kompensuojamą. „Buvo proga kalbėtis su ligonių

Kas laukia užsimanus teikti kompiuterinės tomografijos ar kitas modernesnes paslaugas, žino neretas rajono ligoninės vadovas. Tai – finansiniai ir biurokratiniai iššūkiai.

kasų direktoriumi, tad klausiau, gal atsiras kokių naujovių šioje srityje. Jis patikino, kad nieko nežada keisti“, – prisiminė J.Panka.

Be to, paslaugos apmokamos net ir virš sutarties, todėl tie, kas gali jas teikti, nesivarždami didina apimtį.

Dairosi ir Prienai

Prienų ligoninės direktorė Jūratė Milaknienė sakė, kad jie prašymo ligonių kasoms nėra pateikę, bet jau dairosi kompiuterinio tomografo, buvo susitikę su medicininės įrangos pardavėjais.

„O ar patys galėsime įsigyti, ar išsimokėtina, gal savivaldybė prisidės – žiūrėsime. Svarbiausia, kad teisės aktai šiandien leidžia mums tai daryti“, – kalbėjo ji.

Direktorė patikslina, kad turi omenyje sveikatos apsaugos ministro įsakymą Nr. 865, kuris leidžia rajoninio lygmens ligoninėms, neturinčioms chirurgijos stacionaro, atlikti kompiuterinės tomografijos tyrimus.

Gali nepraeiti

Tačiau Panevėžio TLK vadovė A.Čiplienė teigia: poreikio tenkini-

„Galvokime apie ateitį, – sako Prienų ligoninės direktorė Jūratė Milaknienė. – Norime, kad žmonės gautų kokybišką, kvalifikuotą paslaugą, o kompiuterinio tomografo tyrimas nėra išskirtinis. Jis turėtų būti arčiausiai paciento kaip eilinis rentgeno aparatas ar echoskopas...“

mo masto kriterijus aukščiau už minėtą įsakymą. Jei poreikio nėra – nebus ir sutarties. „Esame už tai, kad kuo daugiau paslaugų gyventojams būtų suteikiama vietoje. Bet ne teritorinė ligonių kasa rengia teisės aktus ir formuoja politiką, esame vykdytojai. Kol kas yra taip. Koks bus naujosios ministerijos požiūris dėl šios politikos, matysime“, – kalbėjo TLK vadovė.

Kauno TLK vadovas Virgilijus Šiaudikis „Lietuvos sveikatą“ informavo, kad šiemet kompiuterinės tomografijos paslaugų poreikio Kauno regione nėra. „Sutarties sudarymo ar papildymo klausimais sprendžiami individualiai vertinant kiekvieną prašymą, vadovaujantis vertinimo metu aktualiomis teisės aktų redakcijomis“, – pridūrė jis.

2024 m. Kauno regione sudaryta viena sutartis dėl šių tyrimų su regionine Jonavos ligonine.

Ne prabanga, o realybė

„Galvokime apie ateitį, – kalbėjo

„Kompiuterinės tomografijos paslaugų didėjimas pastaraisiais metais liudija naują realybę, – teigia ir Kupiškio ligoninės direktorius Julius Panka. – Kad šie tyrimai tampa kasdieniais, būtini ir be jų sunku išsiversti norint užtikrinti visavertes paslaugas. Kirsti kelią jų atėjimui į viešąsias įstaigas – tolygu stabdyti jose medicinos progresą.“

J.Milaknienė. – Norime, kad žmonės gautų kokybišką, kvalifikuotą paslaugą, o kompiuterinio tomografo tyrimas nėra išskirtinis. Jis turėtų būti arčiausiai paciento kaip eilinis rentgeno aparatas ar echoskopas...“

„Šių paslaugų didėjimas pastaraisiais metais liudija naują realybę, – teigia ir J.Panka. – Kad šie tyrimai tampa kasdieniais, būtini ir be jų sunku išsiversti norint užtikrinti visavertes paslaugas. Kirsti kelią jų atėjimui į viešąsias įstaigas – tolygu stabdyti jose medicinos progresą. Kažkada ir rentgenas buvo prabanga.“

A.Čiplienė teigė, kad šiuo metu beveik visos regiono ligoninės šį tyrimą turi. „Biržai turi, Pasvalys turi, Panevėžyje – net trys veikia, Anykščiai, Rokiškis taip pat... Vienintelis Kupiškis neturi“, – sakė Panevėžio TLK vadovė.

Ar apsimoka?

Bet ar apsimokės teikti šias paslaugas?

„Esame už tai, kad kuo daugiau paslaugų gyventojams būtų suteikiama vietoje. Bet ne teritorinė ligonių kasa rengia teisės aktus ir formuoja politiką, esame vykdytojai. Kol kas yra taip. Koks bus naujosios ministerijos požiūris dėl šios politikos, matysime“, – kalbėjo TLK vadovė.

gas? „Mūsų ligoninei tai stipriai pagerintų darbą, – neabejoja J.Milaknienė. – Pusės ligonių nereikėtų siųsti į Kauną, nes vietoje žinotume diagnozę, pavyzdžiui, yra insultas ar ne. Ir žmogus nevažinėtų, ir greitoji medicinos pagalba nebūtų užimta...“

Tą pat kalba ir J.Panka: „Gydytojai dažnai siunčia pacientus į Panevėžio ar Rokiškio ligoninę vien įsitikinti, ar diagnozė pagrįsta. Mums iš to tik papildomos išlaidos – vežti kainuoja daugiau, nei turėti vietoje. Stacionaro ligonių kasos neapmokėtų, bet bent logistikai būtų sutaupyta.“

„Šiuo metu nutolusioms savivaldybėms kardiologai yra nuostolingi... – atkreipia dėmesį jis. – Kelionės išlaidos ir procentas nuo įkainio užmokesčiui atsieina tiek, kad gautos lėšos už paslaugas nepadenčia net slaugytojo darbo, nekaltant apie kita. Vis dėlto intensyviai ieškau kardiologo – tai gyvybiškai būtinas specialistas. Ir tegul jie tik teikia tas paslaugas! Nors į minusą. Rasim, kaip jas subalansuoti.“

J.Panka paaiškino, kad šiuo pavyzdžiu tik nori parodyti, jog ligoninių vadovams reikėtų daugiau įrankių spręsti patiems.

Prašo naujosios valdžios

„Kam tas kompiuterinis tomografas... Kupiškio gyventojai nusipelnė tik rentgeno, o jei nori daugiau, tegul važiuoja kitur...“ – ironizuoja J.Panka ir sako, kad partijų programos, prezidentas kaip tik kalba atvirkščiai – kad paslaugos, kuriuos prieinamos miestuose, turi būti ir regionuose.

„Nekalbame apie akušerijos, chirurgijos stacionarų grąžinimą, tai netikslinga, nors gal ne visi man pritarę, bet šiuo atveju, aš Vyriausybės ir ligonių kasų pusėje. Bet laboratoriniai tyrimai, kompiuterinis tomografas – ne prabanga, o būtinybė. Suteikime tas pačias galimybes Kupiškio rajono gyventojams, kuris, visos ligoninės aplinkinės ligoninės turi“, – kartojė Kupiškio ligoninės vadovas.

J.Milaknienė neslepia – iš privačių įstaigų sulaukia kvietimų siųsti pacientus pas juos, jos gundo ir nedidelėmis eilėmis. „Taip, jie šių paslaugų teikia daug, nes jos gerai apmokamos. Bet galvokime apie pacientų patogumą, prieinamumą vietoje. Ne visi gali sėsti į mašiną ir atvažiuoti pasidaryti tyrimą už trisdešimt keturiasdešimt kilometrų“, – pacientų vardu kalbėjo ligoninės vadovė.

Sumaltos viltys

„Jei paslaugos regione suteikiama mažiau, nei yra poreikis, atsiranda viltis, – prie poreikio tenkinimo masto kriterijaus grįžo J.Panka. – Bet ta viltis greitai gali būti užmušta. Kadangi yra riba, nuo kokie nepatenkinto poreikio paslauga kompensuojama. Pavyzdžiui, kompiuterinės tomografijos poreikis turi praeiti dešimties procentų ribą. Dėl to Kupiškui šiandien nėra šansų gauti sutarties su ligonių kasa.“

Jis teigė, kad panaši situacija buvo ir su lazerine kraujagyslių dienos chirurgija. „Iki poreikio patenkinimo Kupiškėje trūksta šimto dvidešimt devynių atvejų, tačiau riba, nuo kurios pasirašoma sutartis – du šimtai devyniasdešimt. Ir nors apskaičiavome, kad mums būtų naudinga jas teikti, turime ir specialistą, mums to daryti – neleidžiama“, – užbaigė pašnekovas. ●

P.Poderskis: turime saugoti aplinką ir neužsmaugti verslo

Aplinkos ministerija ypatinga tuo, kad turi derinti du kone priešingus interesus: poreikį saugoti aplinką ir norą naudoti ją ūkinei veiklai. Šios vyriausybės programoje – nemažas dėmesys aplinkosaugai, o aplinkos apsaugos ministrą Povilą Poderskį pirmiausiai pažįstame kaip verslo atstovą. „Lietuvos sveikatai“ jis pasakoja apie kadencijos tikslus.

- Ministerijos gyvena bendrais rūpesčiais – šiuo metu Vyriausybės programos įgyvendinimo planai gludunami ir sveikatos apsaugai. Kokius prioritetus numatė Aplinkos ministerija?

- Esame numatę keturis svarbiausius prioritetus. Tai - prisitaikymas prie klimato kaitos, siekiant ją švelninti per gamtos atkūrimo ir miškų išsaugojimo tikslus.

Kitas prioritetas - kokybiškas ir prieinamas būstas. Į tai telpa renovacijos, būsto aplinkos temos. Trečiasis prioritetas apima debiurokratizaciją ir skaidrią aplinkos sistemą. Tai visa, kas susiję su procesais, jų efektyvumu. Na, ir paskutinis, ketvirtasis, prioritetas - efektyvi aplinkosauga.

- Kokią reikšmę ministerijos darbu apskritai turės šie prioritetai?

- Aišku, tai - gan platūs dalykai ir mes suprantame, kad jie talpins daug priemonių, kurios irgi brės strateginę kryptį.

Tačiau tai, ką išvardijau, yra kaip keturios kolonos ar keturi namo kampai, kuriuos tvirtai laikysime visą kadenciją. Jie nubrėžs pagrindinę judėjimo kryptį.

- Kadangi išvardijote pagrindinius prioritetus, su jais tikriausiai bus susijusios ir pagrindinės problemos, kurias sieksite spręsti. Kokias jų galėtumėte įvardinti?

- Tų problemų tikrai daug. Jas matome visose srityse, kurias ministere

se, kur bandoma pagelbėti miškui. Biurokratijos mažinimas ir procesų tobulinimas dažnai yra atsakymas į tai, ką turime daryti su įvairiomis problemomis.

- Savo feisbuko paskyroje esate pasisakęs už didesnę vėjo jėgainių statybos apimtį. Kaip to sieksite?

- Pradėkime nuo to, kad Lietuvos energetinė nepriklausomybė yra tas prioritetas, kurio siekiame kaip valstybė. Aš tais pastebėjimais pasidalinau dar tuo metu, kai nebuvau ministras. Šiandien matau

kosauginį aspektą, nes atstovaujant vėjo vystytojams ir kalbant su jais, galima vienaip žiūrėti į šį klausimą, bet svarbu neprarasti dedamosios, kuri susijusi su aplinka ir jos apsauga. Negalima paminti šio intereso dabar, kai jau esu ministras.

- Kokios tos dedamosios, kurios gali kirstis su aplinkosauginiais interesais?

- Visada yra tie klausimai, susiję su paukščiais, saugomomis teritorijomis, biologine įvairove. Tuos aspektus reikia išsaugoti. Bet teritorijos, ku-

tiesiog kitokie.

- Kalbama, kad mažesnės jėgainės draugiškesnės aplinkai.

- Nesu susipažinęs su argumentais, bet manau, kad reikia statyti mažiau, bet didesnių, nes jos yra efektyvesnės ir jas paprasčiau prižiūrėti, lengviau prognozuoti. Elektrinių dydis priklauso ir nuo vietos, aplinkosauginių apribojimų.

Mažesnės jėgainės greičiau sukasi, o didelės lėčiau. Yra niuansų, kurie gali turėti įtakos, kaip pritaikysime prie aplinkos ir kokią vė-

“ Miškų sanitarinė būklė taip pat nėra gera dėl kenkėjų, kurie vis anksčiau pavasarį pradeda graužti miškus. Gal neatrodo, kad tai susiję su klimato kaita, bet susiję ir kelia gan didelių problemų.

rija kuruoja. Čia ir ta pati klimato kaita, ir mūsų siekis tapti klimatui neutralia valstybe. Taip pat stringanti daugiabučių renovacija, mažas žiediško indeksas, kas apima blogus mūsų atliekų perdėbimo rodiklius, tas pačias statybos kainas...

Miškų sanitarinė būklė taip pat nėra gera dėl kenkėjų, kurie vis anksčiau pavasarį pradeda graužti miškus. Gal neatrodo, kad tai susiję su klimato kaita, bet susiję ir kelia gan didelių problemų.

- Koks pagrindinis miškų kenkėjas šiuo metu?

- Tai - žievėgraužis tipografas. Jo populiacijos stebėseną pernai parodė, kad šis kenkėjas pradeda judėti anksčiau, jo yra daugiau. Trečius metus iš eilės jo populiacija didėja.

Stengiamės žiūrėti eglynus ir greičiau reaguoti į žievėgraužių tipografo pasirodymą juose. Taip pat stipriname miškų apsaugą, ypač valstybiniuose miškuose. Siekiame, kad pastebėjus kenkėją būtų galima greičiau gauti miškų tvarkybos leidimus ir greičiau imtis priemonių. Tokia realybė - biurokratijoje veiksmams užstringa net tose vieto-

DOSJĖ:

• Povilas Poderskis (g. 1990 m.) KTU studijavo elektroniką ir telekomunikacijų inžineriją, VDU - filosofiją.

• Nuo 2024 m. vadovavo Statybos sektoriaus vystymo agentūrai.

• Yra dirbęs lobistu, Vilniaus mero patarėju, Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriumi, kur skyrė dėmesį Vilniaus miesto modernizavimui bei naujų projektų vystymui.

• Taip pat dirbo bendrovės „Nord Security“ vykdomuoju direktoriumi. ●

sistemą jau iš kitos perspektyvos.

Pagrindinį žodį čia turi Energetikos ministerija. Bet mes taip pat stengiamės dirbti su tais procesais, kurie priklauso mūsų sričiai.

Galima rasti daug būdų palengvinti procedūras tam tikrose vietose. Kartu, žinoma, išsaugant aplin-

rios nėra saugomos, pavyzdžiui, žemės ūkio paskirties žemė ir daugelis kitų, tai, manau, kad ten būtų galima spartinti jėgainių statybą ir tam nebūtų jokio didelio prieštaravimo.

- Taigi tokiose vietose kaip regioniniai parkai vėjo jėgainių nematysime?

- Žiūrint, kokio jie tipo, bet pačiuose regioniniuose parkuose, kaip suprantu, statyba niekada nebuvo ir niekada nebus galima. Bet jei šalia regioninio parko, už penkių kilometrų yra vėjo jėgainė, nemanau, kad ji tam parkui kenkia. Bet čia vėlgi reikia pamatyti konkrečią situaciją. Bet taip, regioniniuose parkuose vėjo jėgainės neturėtų dygti.

- Daugelis prieštarauja vėjo jėgainių dygimui ir dėl vizualinės taršos. Ką pats apie tai manote?

- Manau, kad vizualinė tarša apspręsta Lietuvos įstatymuose. Yra numatytos saugomos panoramos, kur tas kraštovaizdis saugomas ir svarbus. Na, o kur jo saugoti nereikia, tai ir nereikia. Iš esmės vėjo jėgainės kaip statiniai nebjauroja vaizdo. Jie nėra netipiški Lietuvai. Visada čia buvo vėjo malūnai, dabar jie

jo parką statysime.

- Mūsų leidiniui kalbėjęs žemės ūkio ministras teigė, kad aplinkosauga neturi trukdyti ūkininkavimui. Aplinkosauga dažnai įvardijama kaip trukdis ir kitiems verslams. Kaip jūs pats suvokiote tą derinimą?

- Manau, kad tuos interesus reikia suderinti. Negali nusverti vienos kurios nors srities interesus. Turime rasti balansą, o kaip tai padaryti - vieno atsakymo nėra.

Kiekvienu atveju, kai verslas nori plėtoti kokią nors aršesnę veiklą, vykdomas poveikio aplinkai vertinimas. Šie procesai gana individualūs, nėra vieno kurpalio visiems.

Tačiau sakyčiau, kad tobulinti sistemą tikrai yra kur. Nes vis atsiranda naujų verslų, jie nori vykdyti veiklą, kuri galbūt tarši. Kita vertus, atsiranda ir aplinkos apsaugos priemonių, kurios eliminuoja tą taršos poveikį aplinkai. Taigi ši sritis nuolat kinta ir turime ją nuolat peržiūrėti, kad leidimai nebūtų žalingi gamtai, bet kartu neužsmaugtume ir verslo, kuris nori kurtis ir vystytis. ●

KALBINO SIMA KAZARIAN

TVINKSNIS

DRAUDIMAS

Belgijai pirmajai Europos Sąjungoje (ES) nuo šių metų uždraudus prekybą vienkartinėmis elektroninėmis cigaretėmis, nuo lapkričio 1-osios jas siūloma uždrausti įvežti ir į Lietuvą.

Viena tai numatančių Tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo pataisų iniciatorių - Seimo Sveikatos reikalų komiteto pirmininkė, „Nemuno aušros“ frakcijos narė Lina Šukytė-Korskė anksčiau BNS sakė, kad tokios cigaretės turėtų būti uždraustos, kol nėra klinikinių skysčių tyrimų.

Jos žiniomis, jau 33 pasaulio šalys visiškai uždraudė elektronines cigaretes, o dar 87 jų apyvarčią reguliuoja nustatydamos amžiaus ribas, reklamos apribojimus ir kitas taisykles.

Pirmadienį Seime registruotas pataisas taip pat siūlo Priklausomybių prevencijos komisijos pirmininkas socialdemokratas Saulius Čaplinskas, pastarosios frakcijos narys Andrius Busila bei trys „Nemuno aušros“ frakcijos nariai - Dainius Varnas, Martynas Gedvilas ir Karolis Neimantas. ●

DARBO GRAFIKAS

Sveikatos apsaugos ministerija (SAM) gydymo įstaigas nori įpareigoti išankstinėje pacientų registracijos informacinėje sistemoje (IPR IS) skelbti ne mažiau kaip keturių mėnesių visų medikų darbo grafikus.

Ministerija sako, kad tvarka galiotų visoms sveikatos priežiūros įstaigoms, kurios teiks Privalomojo sveikatos draudimo fondo (PSDF) lėšomis apmokamas paslaugas.

SAM teigimu, šiuo pakeitimu siekiama atverti pacientams daugiau laisvų laikų ir tokiu būdu sudaryti jiems palankesnes sąlygas registruotis pas gydytoją. ●

BLAIVŪS

Blaiviausi darbo sektoriai Lietuvoje - transportas ir statybos, tuo metu daugiausiai neblaivių darbuotojų sulaukiama žemės ūkio ir komunalinių paslaugų sektoriuose.

Šią informaciją pirmadienį paskelbė įmonė „Inovatyvių procesų sprendimai“, Vilniuje su Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentu (NTAKD) surengusi spaudos konferenciją apie lietuvių blaivumą darbe. ●

APDOVANOJIMAI

Sveikatos apsaugos ministrė Marija Jakubauskienė pirmojo vizito į regionus metu apsilankė Pakruojo rajone. Čia ji susitiko su visuomenės sveikatos biurų darbuotojais ir įteikė „Metų specialisto“ apdovanojimus.

„Šiandien jums įteikiama Oskara. Ir jūs esate tų Oskarų verti todėl, kad kuriate Lietuvos sveikatos ateitį“, - kreipėsi ministrė į susirinkusius visuomenės sveikatos specialistus.

Savivaldybių visuomenės sveikatos biurų asociacijos drauge su Pakruojo rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuru surengtais tradiciniais „Metų specialisto“ apdovanojimais padėkota tiems, kurie praėjusiais metais išsiskyrė prasmingomis idėjomis ir darbais, kuriant sveikesnę visuomenę. ●

Sveikatos

iždas

Skubios pagalbos jau negrūdins kontrastiniu dušu?

Skubios pagalbos paslaugų įkainiai, viena vertus, nuostolingi ir klampina ligonines. Kita vertus – metų gale už šias paslaugas skiriamos injekcijos sukelia džiugų šoką kai kurias įstaigas net ištraukdamos iš minuso. Tačiau šiemet kontrastinis dušas turėtų baigtis – įstaigos laukia ligonių kasų pažado šias paslaugas papildomai dotuoti kas mėnesį.

Sima Kazarian

Lietuvos savivaldybių asociacijos (LSA) prezidentas Audrius Klišonis dar pernai spalį išsiuntė laišką atsakingoms šalies institucijoms dėl neraminančios padėties skubios pagalbos skyriuose. Jis pabrėžė, kad dauguma įstaigų, kur sveikatos centrai sukurti bendradarbiavimo būdu su B tipo skubiosios pagalbos skyriais susiduria su ženkliai finansavimo trūkumu, nes dėl mažų įkainių gaunamos pajamos padengia tik apie 40 proc. patiriamų išlaidų.

A.Klišonis nuogaštavo, ar skyriai galės funkcionuoti visa apimtimi teikdami pagalbą kaip numatyta teisės aktuose. „Tai bus ganėtinai aštrus ir skaudus klausimas“, – konstatavo asociacijos prezidentas.

Pokyčiai jau vasarį

Taisant šią padėtį būdavo skiriamas papildomas ligonių kasų finansavimas metų pabaigoje. Tačiau nuo šiemet Valstybinė ligonių kasa (VLK) numachiusi pokyčius – įstaigas papildomas finansavimas turėtų pasiekti kas mėnesį.

„Lietuvos sveikatą“ VLK informavo, kad pirmieji mokėjimai už skubiosios pagalbos skyrius bus atlikti iki vasario 25 d., kartu su kitais sausio mėnesio atsiskaitymais.

„Mokamų lėšų suma taip pat priklausys nuo gydymo atvejų skaičiaus šiuose skyriuose“, – informavo VLK atstovė Vita Lyskoitienė.

Paklausta, kodėl nuspręsta ne dinti įkainius, o pasirinkti papildomą finansavimą, ji sakė: „Toks apmokėjimo modelis buvo pasirinktas atsižvelgiant į stacionariųjų įstaigų išsakytą nuomonę. Įkainių kėlimas padidina suteiktų paslaugų apmokėjimą, bet skubiosios pagalbos skyriai turi būti išlaikomi nepriklausomai nuo pacientų srautų svyravimo. Bazinis mokėjimas užtikrina reikiamą personalo komandos, įrangos išlaikymą. Šis mokėjimas skirtas būtent skyriaus išlaikymo išlaidoms kompensuoti.“

Šimtą tūkstančių injekcijos

„Dėl priėmimo skyriaus šiuo metu tikrai nėra kažko baisaus – priešingai, smarkiai geriau, nei buvo iki šiol, – tvirtina Utenos ligoninės va-

Nuo šiemet Valstybinės ligonių kasos papildomas finansavimas už suteiktas skubios pagalbos paslaugas gydymo įstaigas pasieks ne metų pabaigoje, o kas mėnesį

dovas Tomas Saladis. – Už pernai suteiktas paslaugas gavome papildomą finansavimą, kurį tikrai stipriai jaučiame.“

„Pernai metais už skubią pagalbą papildomai gavome beveik pusę milijono eurų, – džiaugiasi ir Druskininkų ligoninės vadovė Evelina Raulušaitienė. – Teko girdėti, kad kai kam ši suma buvo lemiamas padėjimas išvengti minuso metų gale. Manau, kad visoms ligoninėms tai svarbi ir ženkliai suma. Kaip prioritetines, šias paslaugas visada apmokėdavo ir viršsutarines. Mums, kaip kurortinio miesto ligoninei, tai aktualu, nes kas mėnesį jas viršijame.“

„Ligonių kasų direktorius pažadėjo, kad šiais metais gydymo įstaigos gaus papildomus pinigus kiekvieną mėnesį. Mūsų atveju – dvidešimt kelis tūkstančius eurų. Kol kas jų dar laukiame, bet tai išties pagerins situaciją, nes galėsime panaudoti tuos pinigus metų eigoje, – sakė Druskininkų ligoninės vadovė Evelina Raulušaitienė ir pridūrė, kad įstaigoms tai labai lauktas ir svarbus pokytis.“

Reikia stabilumo

„Netgi pačios ligonių kasos pripažino, kad jų patvirtinti įkainiai nedengia sąnaudų, – kalbėjo Tauragės ligoninės vadovas Liutauras Indriūška. – Bet priemoka duodama tik ligonių kasų direktoriaus įsakymu ir ji yra vienkartinė. Nežinojome, ar ją gausime kitais metais, ar ne. Geriausia, kad ji ateitų kas mėnesį arba pats įkainis būtų perskaičiuotas, nes vien už tyrimus sumoki daugiau, negu gau-

ni už visą paslaugą. Norisi garantijos. Ir kad įkainis padengtų realias sąnaudas. Ne vien medikamentų, tyrimų, bet ir darbo užmokesčio.“

Lauktas pokytis

„Ligonių kasų direktorius pažadėjo, kad šiais metais gydymo įstaigos gaus papildomus pinigus kiekvieną mėnesį. Mūsų atveju – dvidešimt kelis tūkstančius eurų. Kol kas jų dar laukiame, bet tai išties pagerins situaciją, nes galėsime panaudoti tuos pinigus metų eigoje, – sakė E.Raulušaitienė ir pridūrė, kad įstaigoms tai labai lauktas ir svarbus pokytis. – Šiuo metu visi kiaušius metus eskačiuoja pinigų trūkumą, jis atsispindi ir darbuotojams pristatinėjant esamą finansinę situaciją, o metų gale įkrenta ženkliai pinigų suma.“

Ji pasakojo, kad jei įstaiga suteikė iki 10 tūkst. paslaugų, kas mėnesį turėtų gauti 22 tūkst. eurų. „Taip pat nuo šiemet įsigalios ir bazinis mokėjimas Reanimacijos ir intensyvios terapijos skyriams, kuris bus skiriamas kas ketvirtį“, – sakė ji, įsitikinusi, kad šie pokyčiai tikrai suteiks daugiau finansinio stabilumo ligoninėms.

Nė vieno skubios pagalbos gydytojo

Tačiau A.Klišonis įspėja apie dar

vieną problemą, susijusią su skubios pagalbos teikimu, – didelį skubios pagalbos gydytojų trūkumą šalyje. „Lietuvoje parengiama per mažai šių specialistų. Ir problemos nepavyks išspręsti greitai, nes jie neparuošiami per metus ar dvejus. Apie tai reikia kalbėtis ir rodyti didesnę dėmesį jau dabar“, – ragino A. Klišonis.

„Skubios pagalbos gydytojų neturime nė vieno, – sako vadovas T.Saladis. – Aišku, norėtume, bet iš kur jų paimti? Mano žiniomis, net stambiesiems centrams jų trūksta. Kiek kalbu su didesnių ligoninių žmonėmis, sako, sunkiai grafikus besustatome. Nėra tų žmonių paruošta“, – pasakojo T. Saladis.

„Mes irgi neturime nė vieno skubios pagalbos gydytojo, – antrina ir L.Indriūška. – Dirba kiti gydytojai, galintys teikti šias paslaugas. Mes apskritai daugiau pasaugų galėtume teikti, jei netrūktų gydytojų, čia kalbu ne tik apie skubią pagalbą.“

O kaip vaikai?

A.Klišonis tvirtina, kad įsteigus sveikatos centrus išryškėjo ir dar viena problema – skubios pagalbos priėmimo skyriai susiduria su sunkiais konsultuojant vaikus.

Kadangi skubios pagalbos skyriuose trūksta personalo, sprendžiant šią problemą juose dažnai dirba medicinos gydytojai, baigę tik bazines šešerių metų studijas.

„Tai stipriai taisytina. Nes, pavyzdžiui, vaikus apžiūrėti turi teisę tik skubios pagalbos medikas. Jei ligoninėje nėra vaikų skyriaus, natūralu, kad pagalbos vaikams tenka ieškoti kitoje savivaldybėje. Taigi paslaugų prieinamumas blogėja“, – tvirtino A.Klišonis.

Jis teigia, kad šią problemą, kuri atsirado panaikinus vaikų ligų skyrius, būtų galima spręsti turint skubios pagalbos medikus. „Bet, kaip minėta, jų trūksta dabar. O ir pediatrų Lietuvoje trūksta, be to, priėmimo skyriuje turėti pediatrą išgali tik didžiausiosios klinikos“, – sakė A.Klišonis.

Be priežiūros neliks

Tačiau T.Saladis situaciją mato kiek šviesiau. „Nėra taip, kad jei skyrius neturi skubios pagalbos gydytojo arba įstaigoje nėra vaikų ligų skyriaus, tai jau vaiko niekas nepažiūrės ir jis neturės kur pasidėti. Tikrai pažiūrės kas nors, – sako T.Saladis. – Tik tiek, kad, ko gero, tai nebus galutinis būklės įvertinimas, o etapas, kur vaikas bus apžiūrėtas ir nuspręsta, ką su juo daryti toliau. Jei priėmimo skyriuje dirba šeimos gydytojas, jis gali būklę įvertinti ir nuspręsti, ar reikia pediatro konsultacijos. Skaudantį pilvą galės apžiūrėti chirurgas ir supras, ar reikia siųsti tą vaikiuką, kur yra specializuota vaikų chirurgija arba kiti specialistai.“ ●

MED+
MEDIKAMS

KONFIDENCIALI
psichologinė pagalba
medikams ir jų artimiesiems

Antstoliai: ne mes kalti, kad jums Alzheimeris

„Solidaus amžiaus žmogus jau gali neįskaityti dokumento ar prastai girdėti. Antstoliai galėtų atsižvelgti į situaciją, kad tai – šimtametė močiutė“, – piktinasi Alzheimeriu sergančios senolės anūakai, po laiko radę laišką iš antstolių. Artimieji ieško teisybės dėl močiutei antstolių priskaičiuotos 52,66 eurų sumos. Mat ši nėra sumokėjusi 0,97 euro delspinigių už elektrą. Kaip aiškina Lietuvos antstolių rūmai, situaciją, kai skolų turintis žmogus dėl senyvo amžiaus ar ligų nepajėgia finansinių problemų ne tik spręsti, bet ir jų suprasti, – pasitaiko dažnai. Antstolis turi teisę sustabdyti vykdomąją bylą arba atidėti vykdymo veiksmus, kai skolininkas sunkiai suseraga ne lėtine liga.

Greta Vanagienė

„Akiplėšiška lupa“ delspinigių

Į redakciją paskambino garbaus amžiaus močiutės (vardas ir pavardė redakcijai žinoma) artimieji, ieškantys teisybės. Jie piktinasi, kad antstoliai „akiplėšiška lupa“ delspinigių, neatsižvelgdami į skolininko sveikatos būklę. Be to, kaip sako, močiutei pusės šimto nurašoma antstolių suma sudaryta dėl juokingai menkos 0,97 euro centų sumos.

„Informuojame, jog gavome Jūsų apmokėjimą už paslaugas/prekes, tačiau Jūs nesumokėjote 0,97 EUR delspinigių bei 51,69 EUR skolos administravimo išlaidų, kurios buvo patirtos vykdamas išteisminį Jūsų įsiskolinimo išieškojimą [...]“, – nurodoma anūkų redakcijai pateiktame antstolių rašte.

„Delspinigiai nesudaro euro, o paslaugos antstoliams kažkodėl „įvertintos“ net puse šimto eurų! Nuostigiai viliojosi, kad antstoliai padarė klaidą, nes, priešingu atveju, tai yra skandalas“, – pyktį dėl situacijos bejėgiškumo liejo skolininkės anūakai. Jie skėščiojo rankomis, iš kur ištraukta 51,69 eurų skola. Ar antstoliai bent bandė telefonu susisiekti su pačia skolininke? Nuogąstavo, kad daugiau nei devynias dešimtis skaičiuojantis žmogus jau gali neįskaityti dokumento ir prastai girdėti.

Žurnalistams susisiekus su rašte nurodyta antstolių UAB „Julianus Inksa“ specialiste, ši į kalbas nesileido – dengėsi duomenų apsauga.

Paprašyta pagrįsti išlaidas, specialistė teatsiuntė abstraktų atsakymą, be konkrečių skaičiavimų.

„Be tiesioginių nuostolių ir negautų pajamų į nuostolius yra įskaičiuojamos protingos išlaidos, susijusios su nuostolių išieškojimu ne teismo tvarka“, – rašo specialistė, taip pagrįsdama antstolių patirtas išlaidas.

Tik vykdo teismo nurodymus

Kaip aiškina Lietuvos antstolių rūmų valdytoja Dovilė Satkauskienė, palūkanų, delspinigių ar netesybų dydžiai nustatomi gerokai anksčiau, negu skolos išieškojimas perduodamas antstoliui. Jie apibrėžiami paskolos davėjo ar paslaugos teikėjo ir vartotojo sutartyje, kurią pats vartotojas ir pasirašo, nors ne visais atvejais atidžiai perskaitydamas skolinimosi sąlygas. Kai kreditorius kreipiasi į teismą dėl laiku negrąžintos skolos priteisimo, teismas, priimdamas sprendimą, gali priteisti sutartyje įrašytus delspinigių, palūkanas, netesybas arba jų dydžius pakoreguoti, atsižvelgdamas į ginčo šalių prašymus.

Nors antstoliai vykdo teismo sprendimus, apskūsti teismui antstolių veiksmus galimybė yra. Ir tokių bylų yra nemažai.

KOMENTARAS:

Teisingumo ministerija:

Antstolių vykdymo išlaidas sudaro: vykdomosios bylos administravimo išlaidos; išlaidos tretiesiems asmenims už konkrečioje vykdomojoje byloje šių asmenų suteiktas paslaugas; Atlygis antstoliui už įstatymų nustatytą vykdomųjų dokumentų vykdymą, faktinių aplinkybių konstatavimą teismo pavedimu, dokumentų perdavimą ir įteikimą teismo pavedimu.

Vykdomosiose bylose dėl piniginių sumų išieškojimo vykdomosios bylos administravimo išlaidų ir atlygio antstoliui dydžiai nustatomi atsižvelgiant į išieškotą sumą.

Skolininkas turi teisę vykdyti proceso metu skūsti antstolio veiksmus. Pirmiausia skundas dėl antstolio veiksmų ar atsisakymo juos atlikti pateikiamas antstoliui, skunda antstolis turi išnagrinėti ir priimti atitinkamą sprendimą patenkinti skundą ar atsisakyti patenkinti skundą. ●

Tuo tarpu palūkanos yra procentais nustatomas mokestis už pinigų skolinimo paslaugą.

„Delspinigiai yra suma už teisės akto ar sutartyje nustatytos prievolės neįvykdymą, taip pat nustatoma procentais. Delspinigių paskirtis yra kompensuoti nuostolius, kuriuos kreditorius patiria dėl laiku neįvykdytos prievolės“, – kieno kišenėje atsiduria pinigai, aiškina D.Satkauskienė.

Anot jos, antstolis neturi galimybės sprendimų priimti pats, o gavęs teismo išduotą vykdomąjį dokumentą, privalo atlikti tai, kas nurodyta sprendime.

„Įstatymai antstoliui nesuteikia teisės savo nuožiūra mažinti palūkanų, delspinigių ar kitų mokėjimų, susisijusių su uždelstu skolos grąžinimu, dydžių“, – akcentuoja Lietuvos antstolių rūmų valdytoja.

Turi teisę sustabdyti bylos veiksmus

Vis dėlto antstolis teisę sustabdyti vykdomąją bylą arba atidėti vykdymo veiksmus, kai skolininkas sunkiai suseraga ne lėtine liga ir pateikia tai įrodantį dokumentą iš gydymo įstaigos, taip pat, kai skolininkas gydomas ligoninėje, turi. Kaip aiškina D.Satkauskienė, sustabdyti delspinigių skaičiavimą antstolis taip pat gali gavęs rašytinį kreditoriaus prašymą ir kai kuriais kitais atvejais, nes susijusiais su skolininko sveikata.

KOMENTARAS:

UAB „Julianus Inksa“:

„<...> prievolės turi būti vykdomos sąžiningai, tinkamai bei nustatytais terminais pagal įstatymų ar sutarties nurodymus. Atitinkamai jeigu prievolės nėra vykdomos laiku ir tinkamai, kreditorius tokiu atveju patiria papildomas išlaidas. <...> su prievolės įvykdymu susijusias išlaidas turi apmokėti skolininkas, jeigu įstatymai ar sutartis nenumato ko kita. <...>, asmuo, neįvykdęs ar netinkamai įvykdęs savo sutartinę prievolę, privalo atlyginti kitai sutarties šaliai šios patirtas nuostolius, sumokėti netesybas (baudą, delspinigių).

Atsižvelgiant į aukščiau paminėtą teisinį reguliavimą, kai asmuo pradėsia padengti turimus finansinius įsipareigojimus, į nuostolių atlyginimą kreditorius teisę turi.

Atsižvelgiant į aukščiau paminėtą teisinį reguliavimą, kai asmuo pradėsia padengti turimus finansinius įsipareigojimus, kreditorius turi teisę į nuostolių atlyginimą. UAB „Julianus Inksa“ pažymi, kad Jūsų laiške paminėto asmens atžvilgiu finansinių pretenzijų šiai dienai neturi ir tokio asmens duomenų nebetvarko skolų išieškojimo tikslu.“ ●

mažiau ir kai kuriais kitais atvejais, nes susijusiais su skolininko sveikata.

Tiesa, anot jos, vykdomosios bylos sustabdymas ar atidėjimas savaime nestabdo delspinigių ar palūkanų skaičiavimo, nebent kreditorius raštu atsisakytų delspinigių ir palūkanų.

„Palūkanos skaičiuojamos maždaug 57 proc. visų vykdomų skolų išieškojimo procesų. Mažiausios palūkanos gali būti 5-6 proc., bet yra bylų, kur metinės palūkanos siekia ir 40, ir 80 proc. Ilgėjant išieškojimo procesui, kaupiasi didelės papildomos sumos, kurias anksčiau ar vėliau skolininkui tenka grąžinti“, – kaip sukasi skolų skaitliukas, aiškina D.Satkauskienė.

Padėti gali nemokama teisinė pagalba

Ieškant teisybės dėl neteisėtai priskaičiuotų delspinigių, pagalbos irgi galima sulaukti.

NUKELTA Į 12P.

Išplėtė ekipažų budėjimo tinklą

Nacionalinė Greitosios medicinos pagalbos tarnyba (GMPT) išplėtė greitosios medicinos pagalbos ekipažų budėjimo tinklą. Nuo greitosios medicinos pagalbos pertvarkos pradžios, iš viso Lietuvoje atsirado 14-a naujų pastorių, iš kurių greitosios pagalbos ekipažai greičiau pasiekia pacientus.

Greitosios medicinos pagalbos tarnybos vadovas Donatas Paliulionis, akcentuoja, kad susikūrus nacionalinei tarnybai, buvo identifiukuotos probleminės vietos, kur pacientai turėjo ilgiau laukti medicininės pagalbos.

„Turėjome įvairių situacijų su greitosios pagalbos teikimu – tai ir rajonų sankirtos, vadinamosios „pilkosios zonos“, ir dėl sezoninės

kumo kurortinėse vietose svyruojantys pacientų srautai. Kalbame apie dešimtis tūkstančių gyventojų, kurie turėjo problemų gauti bazinę medicininę pagalbą. Per pusanturę metų pavyko pasiekti tolygų greitosios medicinos pagalbos teikimo rezultata, įsteigiant net 14 naujų pastorių. Aktyvus tinklo kūrimas baigtas, tačiau jei matysime operatyvumo rezultata pokyčius, į juos reaguosime, artindami GMP paslaugas arčiau gyventojų“, – sako tarnybos vadovas.

Buvo įsteigtos naujos pastotės Vievyje (Elektrėnų sav.), Trakuose ir Aukštadvarėje (Trakų r.), Merkinėje (Varėnos r.), Simne (Alytaus r.), Birštone (Birštono sav.), Ariogaloje (Raseinių r.), Šventojoje (Palangos sav.), Juodkrantėje (Neringos sav.), Skaudvilėje (Tauragės r.), Ventoje (Akmenės r.), Šaukėnuose (Kelmės r.), Ramygaloje (Panevėžio r.). Naujausia pastotė įsteigta Ylakiuose (Skuodo r.) – šių praėjusių metų sandūroje. Prie pastorių kūrimo aktyviai prisidėjo ir savivaldybės: dalis jų suteikė nekilnojamoji turta, kitą paramą.

Šiandien greitosios medicinos pagalbos tinklą sudaro 119 pastorių, kuriose budi medikų ekipažai.

Pagal Lietuvos teisės aktus, greitosios medicininės pagalbos ekipažas į iškviatimą turi atvykti per 15 minučių, kai iškviatimas yra mieste, ir per 25 minutes, kai iškviatimas yra kaimiškoje vietovėje. Naujausias duomenis, laiku atvykstanta į 92 proc. iškviatimų – per trejus metus šis rodiklis yra pagerėjęs 7 proc. punktais. ●

L.S. INF.

Vaikų reabilitacijos flagmanas mini 35-metį

„Kiekviena investicija yra apgalvota ir nukreipta į pacientų gerovę“, – šie „Palangos gintaro“ direktoriaus Sauliaus Deveikio žodžiai atspindi, kaip per 35-erius metus iš kuklios pionierių stovyklos išaugo didžiausia Baltijos šalyse vaikų reabilitacijos sanatorija, stebinanti kasmet augančiais finansiniais rodikliais bei diegiamomis inovatyviomis gydymo metodikomis. Jubiliejiniame renginyje Palangos Kurhauze susirinkę sveikatos apsaugos sistemos vadovai, gydytojai ir mokslininkai sveikino sanatorijos bendruomenę ir dalijosi vaikų reabilitacijos mokslo naujovėmis.

Rasa Kasperavičiūtė-Martusevičienė

Dešimtmečių istorija

Kai 1990-ųjų sausio 28-ąją tuometinis sveikatos apsaugos ministras Antanas Vinkus pasirašė įsakymą steigti naują vaikų sanatoriją Palangoje, mažai kas galėjo įsivaizduoti, kad iš kuklios pionierių stovyklos per tris dešimtmečius išaugo didžiausia Baltijos šalyse vaikų reabilitacijos įstaiga. Lietuvai žengiant pirmuosius žingsnius į nepriklausomybę, naujos sanatorijos kūrimas tapo savotišku laisvės ir rūpesčio vaikų ateitimi simboliu.

Pirmieji metai buvo kupini iššūkių. Sanatorija veiklą pradėjo buvusioje pionierių stovykloje, kur, prasidėjus ekonominei blokadi, trūko visko – nuo elementarios medicininės įrangos iki baldų. Tačiau pirmasis įstaigos vadovas Zigmas Paulauskas su komanda nenuleido rankų.

1992-ųjų vasarį tuometinio sveikatos apsaugos ministro Juozo Oleko įsakymu buvę profsąjungų poilsio namai „Gintaras“, adresu Vytauto g. 30, perduoti sanatorijos reikmėms. Nors patalpos buvo prastos būklės, lėšų, įrangos vis dar trūko, šis sprendimas atvėrė daugiau galimybių.

Didžiulis proveržis įvyko 1998-aisiais, kai buvusiose patalpose įrengta moderni valgykla. Tuo pačiu metu antrajame sanatorijos korpusė pradėtos teikti fizioterapijos procedūros, įkurta administracija. Šie pokyčiai davė startą kokybiškų paslaugų plėtrai.

Per 35 metus iš nedidelės gydymo įstaigos, per metus priimančios vos kelis šimtus pacientų, „Palangos gintaras“ išaugo į modernų penkių hektarų kompleksą su keturiais korpusais. Šiandien čia dirba daugiau kaip pusterčio šimto darbuotojų, tarp jų – per šimtą aukščiausios kvalifikacijos medicinos specialistų: fizinės medicinos ir reabilitacijos gydytojai, pediatrai, kineziterapeutai, ergoterapeutai, socialiniai darbuotojai, logopedai ir medicinos psichologai. Kasmet sanatorijoje medicininės reabilitacijos paslaugos suteikiamos daugiau kaip 5 tūkst. Lietuvos vaikų.

Užsitarnavo pasitikėjimą

„Kai pradėjome, net nesvajojome apie tokį augimą, – sako ilgamečiai sanatorijos darbuotojai. – Turėjome tik kelis kabinetus ir didžiulį norą padėti vaikams. O šiandien tai darome teikdami moderniausias reabilitacijos paslaugas, mokydamiesi iš geriausių Europos praktikų.“

„2020-ieji, COVID-19 pandemijos metai, tapo rimtu išbandymu, tačiau sugebėjome ne tik išlaikyti veiklos

Jubiliejiniame renginyje Palangos Kurhauze susirinkę sveikatos apsaugos sistemos vadovai, gydytojai ir mokslininkai sveikino sanatorijos bendruomenę ir dalijosi vaikų reabilitacijos mokslo naujovėmis. „Palangos gintaro“ direktorius Saulius Deveikis (kairėje) su Seimo vicepirmininku Juozu Oleku, kuris prieš tris dešimtmečius, būdamas sveikatos apsaugos ministras, prisidėjo prie sanatorijos steigimo. A.Kazlauskio nuotr.

„Toks centras Palangoje – tai yra visos Lietuvos turtas, kuris turi būti išsaugotas bet kokia kaina“, – sveikindamas kalbėjo Palangos meras Šarūnas Vaitkus (kairėje).

apimtis, bet ir jas kasmet nuosekliai didinti“, – džiaugiasi S.Deveikis.

Išpūdingas ir finansinis įstaigos augimas: nuo 3,68 milijonų eurų 2019-aisiais iki 7,22 milijonų eurų 2024-aisiais. Kaip pastebi direktorius, šis augimas nebuvo atsitiktinis – tai kryptingo darbo ir teisingų strateginių sprendimų rezultatas. „Pernai aptarnavome per penkis tūkstančius penkis šimtus pacientų, o bendras lovdienų skaičius pasiekė beveik 89 tūkstančius. Džiugina faktas, kad nebeliko iki COVID-19 pan-

demijos laikmečiui šiai sanatorijai būdingo sezoniškumo. Vien pernai per penkis rudens-žiemos mėnesius aptarnavome beveik du tūkstančius mažųjų iš visos Lietuvos. Vadinas, tiek gydytojų, siunčiančių pacientus, tiek mažųjų pacientų tėvelių, pasirenkančių mūsų įstaigą, pasitikėjimas mumis auga“, – sako S.Deveikis.

Kaip teigia vadovas, seniau medikui pakakdavo turėti daug medicininę žinių, ilgametę patirtį, ir jis jau būdavo užsitikrinęs pacientų pagarbą. Tačiau dabartiniame komunikacijos

Sveikatos apsaugos viceministrės prof. dr. Laimutė Vaidelienė ir Nerija Stasiulienė akcentavo: „Palangos gintaras“ įrodo, kad investicijos į vaikų sveikatą yra investicijos į mūsų visų ateitį.“

ir išmaniųjų technologijų pasaulyje situacija pasikeitė: labiau už praktinę patirtį ir teorines žinias vertinami konkrečias paslaugas teikiančio medicinos specialisto komunikaciniai gebėjimai bei kitų pacientų atsiliepimai apie jį įvairiose socialinėse medijose. „Bendraudami su pacientais medikai patiria tam tikrų iššūkių, tačiau tie medicinos specialistai, kurie dirba su vaikais, susiduria su dar sudėtingesnėmis situacijomis – jie turi rasti ryšį ne tik su vaiku, bet ir jo tėvais ar globėjais, – sako sanatorijos direktorius. –

Šiuo atveju specialistas turi užsitikrinti tiek vaiko, tiek jo tėvų pasitikėjimą, o tai reikalauja itin gerų bendravimo įgūdžių. Norėčiau pabrėžti puikius mūsų medicinos personalo santykius su mažaisiais pacientais ir jų tėvais. Visa sanatorijos vadovybė nuosekliai dirbame, kad santykiai įstaigoje būtų grindžiami tarpusavio pagarba.“

Sulaukė sveikinimų gausos

35-erių metų jubiliejaus šventėje Palangos Kurhauze sveikinimo žodžius tarė garbingi svečiai. Kiekvienas jų pabrėžė unikalią „Palangos gintaro“ indėlį į Lietuvos vaikų sveikatą ir šalies medicinos sistemą.

Seimo vicepirmininkas Juozas Olekas, kuris prieš tris dešimtmečius, būdamas sveikatos apsaugos ministras, prisidėjo prie sanatorijos steigimo, kalbėdamas pabrėžė simbolinę įstaigos reikšmę valstybės raidai: „Palangos vaikų sanatorijos įkūrimas buvo susijęs su mūsų laisvės siekais. Tai buvo ženklas, kad mes jau patys rūpinamės savo vaikais, savo ateitimi. Džiaugiuosi matydamas, kaip pasikeitė sanatorija ir kokias paslaugas šiandien gauna Lietuvos vaikai.“

Sveikatos apsaugos viceministrės prof. dr. Laimutė Vaidelienė ir Nerija Stasiulienė sveikindamos akcentavo sanatorijos prevencinio darbo svarbą: „Jei norime turėti sveiką visuomenę, turime pradėti nuo vai-

„Palangos gintaras“

Nuo šių metų sausio vidurio Palangos vaikų reabilitacijos sanatorijoje „Palangos gintaras“ startavo pacientų maitinimas švediško stalo principu. Sanatorija yra pirma ir kol kas vienintelė vaikų gydymo įstaiga šalyje įdiegusi šį modelį.

Šiandien sanatorija „Palangos gintaras“ pajėgi suteikti per 40 skirtingų procedūrų vienu metu.

ku. Jei rūpinsimės vaikais, jie užaugs sveikais suaugusiais žmonėmis. „Palangos gintaras“ įrodo, kad investicijos į vaikų sveikatą yra investicijos į mūsų visų ateitį.“

Viceministrės perdavė ir sveikatos apsaugos ministrės doc. dr. Marijos Jakubauskienės padėką sanatorijos bendruomenei už atkaklų ir prasmingą darbą vaikų labui.

„Toks centras Palangoje – tai yra visos Lietuvos turtas, kuris turi būti išsaugotas bet kokia kaina, – kalbėjo Palangos meras Šarūnas Vaitkus. – Komerčių įstaigų gali atsirasti daug, bet tai, ką daro „Palangos gintaras“, yra neįkainojama. Jubiliejaus proga noriu palinkėti šiai įstaigai niekada nepapulti į jokių reformų sūkūrį. Džiaugiuosi, kad jūs išliekate savarankiški. Stiprybės ir įkvėpimo kiekvienam čia dirbančiam.“

„Kai kalbame apie vaikų sanatorinį gydymą ir medicininę reabilita-

ciją, šalia kalbame ir apie laimę. Juk tėvai laimingi tik tuomet, kai sveiki jų vaikai. Ši įstaiga dalina laimę, – jautriai kalbėjo Nacionalinės sanatorijų ir reabilitacijos įstaigų asociacijos viceprezidentė Rasa Noreikienė. – Visos asociacijos vardu sveikiname savo aktyvų narį ir linkime tą laimę dalinti dar daug metų.“

„Esate sanatorija, kurioje vaikai, nesvarbu, kokių sveikatos problemų beturėtų, pirmiausia jaučiasi vaikais. Nepriklausomai nuo nieko, vaikai čia turi vaikystę – ir tai yra svarbiausia“, – įstaigos unikalumą pabrėžė Klaipėdos universiteto Sveikatos mokslų fakulteto dekanė, prof. dr. Rita Vaičekauskaitė. „Palangos gintaro“ kolektyvui ji perdavė nuoširdžiausius universiteto rektorius prof. dr. Artūro Razbadausko sveikinimus jubiliejaus proga.

Sanatorijos bendruomenę pasveikinti atvyko ir Valstybinės ligonių ka-

nos atstovė Rimantė Vencloviėnė. „Turiu prisipažinti, kad įstaigos vadovą, gerbiamą Saulių Deveikį, kartais per klaidą pavadinu Gintaru, – šypsodamasi atviravo ji. – Tikime, kad su tokiu atsidavimu dirbantis sanatorijos kolektyvas ir toliau sėkmingai tęs kilnią misiją – rūpinsis mažųjų pacientų sveikata ir gerove. Jūsų įstaiga tapo pavyzdžiu, kaip turėtų būti organizuojama vaikų reabilitacija Lietuvoje.“

Žengia inovacijų keliu

Padėkojė už sveikinimus ir linkėjimus, „Palangos gintaro“ direktorius S. Deveikis nepamiršo kolektyvo. Vadovas tarė „ačiū“ sanatorijos darbuotojams už atsidavimą ir pro-

“

„Kai pradėjome, net nesvajojome apie tokį augimą, – sako ilgamečiai sanatorijos darbuotojai. – Turėjome tik kelis kabinetus ir didžiulį norą padėti vaikams. O šiandien tai darome teikdami moderniausias reabilitacijos paslaugas, mokydami iš geriausių Europos praktikų.“

fesionalumą. Jis pabrėžė, kad visos organizacijos konsoliduoto darbo bei naujų į kolektyvą įsiliejusių motyvuotų vadovų bei profesionalių medicinos specialistų dėka per ketverius jo vadovavimo metus pavyko ne tik pakelti paslaugų kokybę į kitą lygį, bet ir praplėsti jų spektrą – šiandien sanatorija „Palangos gintaras“ pajėgi suteikti per 40 skirtingų procedūrų vienu metu.

Teigiami pokyčiai atsispindi finansiniuose rodikliuose: per pastaruosius ketverius metus jie išaugo daugiau nei du kartus. „Šie skaičiai – tai ne tik finansinis augimas. Tai rodo, kad pelningai dirbdami ir nuolat generuodami idėjas apie tvarius sprendimus vadybiniais sugebėjimais sukuriame galimybes investuoti į pažangias naujoves, modernią įrangą bei nuolatinį personalo kvalifikacijos tobulėjimą“, – pabrėžė vadovas.

S. Deveikio teigimu, pastarieji metai „Palangos gintarui“ tapo ypatingi modernizacijos prasme. 2022-2024 metais įgyvendinti ambicingi infrastruktūros projektai fundamentaliai pakeitė sanatorijos veidą: atnaujinta sovietinių laikų siekusi grindų danga, modernizuota registratūra, sukurta inovatyvi multisensorinė erdvė – aktyvi ir pasyvi o-

nos. Bene didžiausias įstaigos pasididžiavimas – šių metų sausio mėnesį startavusi nauja mažųjų pacientų maitinimo sistema.

Remiantis 2023 m. gruodį Sveikatos apsaugos ministerijos atnaujintomis švediško stalo principo diegimo ir maisto švaistymo mažinimo priemonių įgyvendinimo rekomendacijomis, nuo šių metų sausio vidurio Palangos vaikų reabilitacijos sanatorijoje „Palangos gintaras“ startavo pacientų maitinimas švediško stalo principu. Sanatorija yra pirma ir kol kas vienintelė vaikų gydymo įstaiga šalyje įdiegusi šį modelį.

Kodėl tai svarbu? „Siekiamo pagerinti pacientų, juos slaugančių bei lydinčių asmenų maitinimą, ugdyti subalansuoto maisto vartojimo kultūrą ir įgūdžius. Valgiai ruošiami čia pat, mūsų sanatorijos virtuvėje, naudojant modernesnę įrangą. Kiekvieną dieną siūlome įvairių patiekalų pasirinkimą, pritaikytą augančiam vaiko organizmui. Mūsų valgiaraštį sudaro profesionali sanatorijos dietistė. Vaikai maitinami jaukioje, atnaujintoje valgykloje. Pacientai su specialiais poreikiais gauna individualiai paruoštą ir patiektą maistą“, – pasakoja S. Deveikis.

„Įtikti vaikams visuomet buvo sudėtingas darbas, – teigia Maitinimo padalinio vadovė Rima Rašinskienė. – Anksčiau mums likdavo kilogramai nesuvalgyto maisto. Tačiau nuo sausio vidurio pradėjome dirbti visiškai nauju principu. Kiekvieną dieną patiekiami keturis karštus patiekalus, keturis karštus garnyrus ir šešių rūšių šaltas daržoves. Tad dabar vaikai turi galimybę rinktis.“

„Vieną košę gaminame su pienu, kitą – be pieno – tiems, kas netole-

dalies renovaciją. Tai ne tik leis mums atnaujinti pacientų palatas, bet ir turėsime galimybę įrengti papildomas erdves naujoms paslaugoms teikti“, – teigia vadovas.

„Siekiant užtikrinti patogų judėjimą, pernai atnaujinta visa penkių hektarų sanatorijos teritorijos infrastruktūra: renovuoti senieji pėsčiųjų takai – daugiau kaip 250 kv. m, neliko nė metro sovietinių laikų dangos. Tai ypač svarbu pacientams su judėjimo negalia“, – sako sanatorijos direktorius ir tęsia, kad bene ambicingiausias ateityje laukiantis projektas – šalia sanatorijos pradėtas kurti sensorinis „pojūčių ir potyrių“ sodas, specialiai pritaikytas vaikams su negalia.

„Įsivaizduokite aikštelę, kurioje vaikas neįgalioje vežimėlyje gali naudotis karusele, sūpynėmis, kur yra specialiai pritaikyti žaidimų elementai vaikams su vidutine ar sunkia negalia, – kalba S. Deveikis. – Norime, kad visi vaikai, nepaisant jų fizinių galimybių, galėtų patirti džiaugsmą leidžiant laisvalaikį po ar tarp procedūrų.“

Gydoma kompleksiskai

Vis dėlto modernizacija neatsieja ma nuo pagrindinio sanatorijos tikslo – teikti kokybišką ir šiuolaikišką pagalbą vaikams. Įstaigos vadovas pasakojo, su kokiais sveikatos problemomis šiandien susiduria mažieji pacientai ir kaip jos sprendžiamos.

„Per pastaruosius metus stebime reikšmingus pokyčius vaikų sveikatos problemų spektre, – sako jis. – Kinta ne tik problemų pobūdis, bet ir jų kompleksiskumas.“

Kvėpavimo sistemos ligos išlieka viena aktualiausių problemų. „Pokyčiai aplinkoje, oro tarša, pasikeitęs gyvenimo būdas – visa tai turi įtakos vaikų kvėpavimo sistemai. Matome ženklų atipinių pneumonijų, lėtinių kvėpavimo takų ligų augimą“, – pasakoja vadovas. Būtent todėl sanatorijoje ypatingas dėmesys skiriamas kvėpavimo sistemos reabilitacijai. Čia pasitelkiamos tiek tradicinės

metodikos, tiek modernūs sprendimai – nuo haloterapijos iki specializuotų kvėpavimo pratimų.

Antroji problema, su kuria susiduria vis daugiau vaikų, – judamojo aparato sutrikimai. „Ilgas sėdėjimas prie kompiuterių, netaisyklinga laikysena mokykloje, fizinio aktyvumo stoka – visa tai lemia stuburo problemų gausą. Ypač dažnai susiduriame su skolioze, netaisyklinga laikysena“, – aiškina S. Deveikis. Šioms problemoms spręsti sanatorija taiko kompleksinį gydymą, kurio pagrindą sudaro kineziterapija – tiek individuali, tiek grupinė gydymoji mankšta, vykdoma specialiai įrengtose salėse ar lauke. Ypač gerų rezultatų padeda pasiekti inovatyvūs sprendimai, tokie kaip vertikali vonios ir stuburo tempimas vandenyje.

Trečioji, sparčiai auganti problema – psichoemocinės sveikatos ir elgesio sutrikimai. „Pastebime, kad ši sritis reikalauja vis didesnio mūsų įstaigos medicinos specialistų dėmesio ir pastangų.“

Šiuolaikiniai vaikai susiduria su didžiuliu informacinio krūvio, socialiniu spaudimu, o COVID-19 pandemijos pasekmės dar labiau paaušrinę situaciją“, – pažymi sanatorijos vadovas.

Įtrauki erdvę kiekvienam

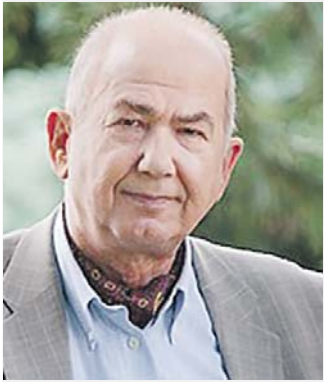
Artimoje ateityje sanatorija ruošiasi dar vienam kokybiniam šuoliui. „Mūsų didžiausias iššūkis – užbaigti ketvirtojo korpuso naujosios

Planuoto elgesio teorija

POŽIŪRIS

Jei sumanytumėte įrašinio pavadinimą įsigilinti ir jo esmę iki galo suvokti, galbūt turėtumėte teisę pakartoti žodžius, kuriuos, Mėnulyje nusileidęs, ištarė pirmasis jo dulkes palietęs žmogus. O jei jau sulaukėte ir penkiasdešimties, gali būti, kad net jo pavardę atmenate – Neilas Armstrongas.

Henrikas Vaitiekūnas

Bet ar reikia jums ir mums tai žinoti? (Nes kartu skridusiu B.Aldrino ir M.Kolinzio jau ir JAV jaunimas nebežino). Informacijos lavina ir taip ant mūsų griūva. Ką daryti, kad ji mirtinai neprislėgtų?

Tačiau po gyvenimo analizės (ir planuoto elgesio teorijos) pasirodo, **kad viskas, ką gyvenime nuveikiame, gali sutilpti į du universalūs žodžius: protą ir... beprotybę.** Bet psichoterapeutai ir kiti gudrūs medikai net tas dvi molekules apjungti geba: pavadina tai... fiziologija. Nėra absoliučiai tikslu. Vis dėlto tokia sofistinė prielaida – galima. Tiems, kuriuos pseudofilosofai

(?) ir net dietinius jūsų ketinimus kažkodėl (?) ima reguliuoti netikėtai (?) nusipirkta šokolado plytelė...

Gali būti, kad ir šie, ką tik išvardinti pavyzdžiai, jums nėra aiškūs. Nes surašyti sąlyginai šiuolaikine kalba. Bet geresniam asociacijų įsisavinimui turime atsisukti į dar vieną teoriją: planuojamos rizikos. Ši su mūsų jau nagrinėja – stipriai susijusi, jos autorius kažkoks ponas Geraldas S.Wilde'as. Vienu sakiniu nusakomas turinys yra toks: **kiekvienas individas iš savo veiklos nori gauti kuo daugiau naudos.** Žmogus pats nustato tam tikromis aplinkybėmis priimtinas rizikos ribas, įvertina tas rizikas sveikatai ir saugumui.

Dar vienas pavyzdys, kurį tikrai ne visi atmins: 1952-ųjų prancūzų filmas „Fanfanas Tulpė“ (su Gina Lollobrigita). Esmė: Fanfanas, norėdamas išvengti priverstinės santuokos, stoja į kariuomenę, pirmenybę teikdamas rizikai būti nužudytam karo, o ne... santuokos.

O dabar, kaip keista bebūtų, užmirškite tai, kas ligi šiolei rašiny... prirašyta. Įjunkite fantaziją bei vaizduotę. Suraskite iki šiol paminėtuose pavyzdžiuose situacijas, kurios tarsi ir šmėkštelėjo jūsų galvose.

Lengviausia, žinoma, Lietuvos

Vartotojų požiūris į prekes turi teigiamą arba neigiamą konotaciją, telefono ar automobilio pasirinkimuose atsispindi kaimynų pirkiniai ir apsisprendimai ir t.t.

Vienas iš planuoto elgesio teorijos pradininkų – JAV sociologas Isakas Ajzenas – teigė, kad atsitiktinių veiksmų visuomenėje beveik nebūna: visuomet veikia nuosekli jų grandinė. Jau minėjau, kad planuoto elgesio teorijos „speciai“ tarpusavyje nesutaria. I.Aizekas yra tarp tų, kurie teigia, jog elgesio kontrolė yra reliatyvi, o būsimum vartotojų veiksmus įmanoma numatyti. Priklausomai nuo situacijos. **Tačiau kartais viską sugriauna... kvailystė. Arba noras būti originaliam.** Norite pavyzdžių?

Tuo, kad per artimiausius 10 metų savaitgaliais nebedirbs didžiausi prekybos centrai, netiki net vienos mūsų jau minėtos partijukės veikėjas. Tačiau kiša „šaršalą“ į smegenis. Dar toliau nužengė originalumo ieškanti kadaise neprasta žurnalistė: kokio gi nupušimo mergaitėi prirėkė, kad kalbinto politiko telefono numeryje 88 įžiūrėtumei raides HH ir jų besislepiančius... Hitlerio inicialus? Štai kur, pasirodo, slepiasi Tikroji Planuoto Elgesio

„Kaip manote, ar padaugėtų avarių Didžiosios Britanijos salų keliuose, jei nuo rytojaus ten visi imtų važiuoti kita, nei dabar įprasta, kelio puse? Atsakymas (ne toks, kokio tikėjotės): sumažėtų. Nes visi imtų važinėti kur kas atsargiau.

nės išvados jau pradeda varginti, – buitiškesnis variantas, paprasčiau viską paaikškinantis. Planuoto elgesio teorija (jos autorių yra ne vienas, ir kaip visada jie vieni su kitais ginčijasi) teigia, kad žmogaus elgesys priklauso nuo jo ketinimų. O tuos ketinimus „reguliuoja“ trys pagrindiniai veiksniai:

Požiūris į savo elgseną (kiek žmogus mano, kad tam tikras elgesys jam naudingas ar žalingas).

Subjektyvios normos (kaip žmogus suvokia kitų žmonių lūkesčius dėl jo elgesio).

Elgesio kontrolė (kiek žmogus jaučiasi pajėgus įgyvendinti tam tikrus planus).

Jei šie trys veiksniai yra ganėtinai stiprūs, jie mummyse formuoja ir tam tikrą elgesį (ketinimai čia yra pirmasis žingsnis).

Tačiau nesileiskite viliojami į spąstus. (Jau beveik įviliojome!).

Planuoto elgesio teorija kartais netikėtai nukrypsta į šoną. Pavyzdžiui, kuomet ryte prieš darbą verdate kavą, šis veiksmas nebūtinai remiasi aktyviu svarstymu (greičiau tai – įprotis). Kartais tas „į šoną“ yra padiktuotas vidinės kontrolės nebuvimo (pažvelgėte pro langą ir pamatėte gatvėje automobilių kamštį). Ir, žinoma, iš vėžių išmuša... impulsyvus elgesys: dienosvarke

gatvėse rasti fanfanų – pilni skersgatviai jų. Nuolat nuomones keičiančių prezidentų (įvairių rūšių ir kategorijų) – antra tiek. Bet ne visi atsargūs: **vienos partijukės vadas (tas, kuris dar nesuprato, kad liežuviu nevaldymas į aukštą postą dar nėra vieno neatvedė) stipriai rizikuoja.** Ir greit savo kailiu tai pajus.

Kodėl taip mažai pavadinta? Negi tik tiek negirdėjusiųjų apie elgesio teorijos planavimą teturim? Yra! Pabaigoje apie juos dar užsiminsiu. O dabar – apie tikrąją, ne šešėlinę, planuoto elgesio teoriją. Apie tą, kuri nukreipta tiesiai į jus. Ir ties kuria jau esate „pakibę“.

Taip jau atsitiko, kad privertėme jus planuoto elgesio teoriją pasukti politikos link. Tiesa, pirminis teorijos taikymas buvo kur kas praktiškesnis – planuoti pirkėjų poelgius.

O kada jūs paskutinįsyk analizavote savo elgesį pirkimo metu? Tiesa, kam jums galvoti, kuomet apie jūsų elgesį jau kiti pagalvojo? Žinoma, pardavėjai. Bet įprastu keliu neisime – nekartosim banaliųjų metodų (pieno skyrius – tik parduotuvės gale, gėlės ir agurkai, pomidorai – prie įėjimo, mėsos vitrinos – raudonai apšviestos, o visoje parduotuvėje – bandelių su cinamonu kvapas).

Teorija! Nors kai kas komentaruose tvirtino: šizofrenija!

O dabar prašome patikrinti, ko iš šitų nedidelių pamokėlių išmokote.

Kaip manote, ar padaugėtų avarių Didžiosios Britanijos salų keliuose, jei nuo rytojaus ten visi imtų važiuoti kita, nei dabar įprasta, kelio puse?

Atsakymas (ne toks, kokio tikėjotės): sumažėtų. Nes visi imtų važinėti kur kas atsargiau. O padidėtų – maždaug po pusmečio, kuomet ateitų samprata, kad TAIP važinėti jau įpratome. Išmokome.

Dabar – darsyk apie tuos, kurie yra seni niurzgos, ir kuriems nepatinka nė vienas iš Lietuvoje dirbančių prezidentų. Ir nė vienas nė vienos partijos lyderis. Ir nė vienas TV žurnalistas. Ir nė vienas, siekiantis Lietuvai „Eurovizijoje“ atstovauti.

Jei tikėtis išgirsti receptą, jo nebus nesitikėkite. Kadangi didžiuoju procentu atvejų tą prezidentą patys ir išsirinkote. Didžiuoju procentu atvejų už tą EP dabar dirbantį balvoną patys ir balsavote. Ir ne kam kitam, o jums patiko tas liežuviu nevaldantis partijos „lyderis“. Ir tik mūsų Ministras Pirmininkas kaltu nelieka: balsavote už vieną, o gavote kitą. Planuoto elgesio teorija nepasitvirtino. ●

LIETUVA PER SAVAITĘ

Klaipėda: daugiau pasitikėjimo akušerėmis

rijos praktikoje, siekiant didesnio paslaugų efektyvumo ir akušerių profesijos prestižo.

Jeigu gimdyvė yra visiškai sveika ir nepasireiškia nėštumą, gimdymą ar pogimdyminį laikotarpį apsunkinančių veiksnių, akušerė ne tik atlieka visą slaugos ir priežiūros procesą, bet ir savarankiškai pildo medicininę dokumentaciją, o gydytojas dalyvauja tik esant poreikiui.

„Tai ne tik nauja galimybė akušerėms, bet ir aiškus šios profesijos pripažinimas bei didėjantis pasitikėjimas mūsų, kaip specialistų, kompetencija“, – progresu džiaugiasi KUL Moters ir vaiko klinikos Gimdymo ir pogimdyminio sektoriaus vyresnioji akušerė Miglė Marozienė. ●

Klaipėdos universiteto ligoninės Moters ir vaiko klinikos akušerės pirmosios Lietuvoje pradėjo pogimdyminiu laikotarpiu prižiūrėti ir išleisti į namus mažos rizikos gimdyves. Šis pokytis žymi svarbų žingsnį akuše-

Kaunas: bendradarbiaus su universitetu

Kauno rajono savivaldybės taryba pritarė jungtinei veiklos sutarčiai su Lietuvos sveikatos mokslų universitetu (LSMU).

Ši bendradarbiavimo sutartis leis plėtoti neformaliojo švietimo projektus, vykdyti mokslinius tyrimus, organizuoti konferencijas ir kitus edukacinius

renginius. LSMU ketina įgyvendinti viešosios įstaigos Praktinio mokymo ir bandymų centro plėtros projektą. Užliedžių seniūnijoje, Kudrėnų kaime, iškilns naujas centro pastatas.

Centro plėtros projektas prisidės prie Kauno rajono įvairaus amžiaus gyventojų kultūrinio ugdymo ir sveikatos stiprinimo. ●

Vilnius: nemokamos programos senjorams

60 metų sulaukę ir vyresni vilniečiai galės nemokamai dalyvauti kultūros, kūrybos, sveikos gyvensenos ir verslumo programose. Nuo vasario 5 d. iki birželio 1 d. laukiama dalyvių paraiškų „Veiklių senjorų programai“.

„Norime, kad mūsų senjorai būtų aktyvūs, smalsūs, kad Vilniuje būtų kuo mažiau vienišų žmonių. Tikiuosi, kad Veiklių senjorų programos startas bus sklandus ir mūsų vyres-

niems miestiečiams atneš daug gerų emocijų. Veiklių senjorų programa – tai finansinis paraginimas sociokultūrinių, neformalaus švietimo veiklų organizatoriams skirti savo laiką ir žinias senjorams“, – sako Vilniaus vicemerė Donalda Meizelytė.

Konkurse gali dalyvauti nevyriausybinės organizacijos, asociacijos, neformaliojo švietimo teikėjai ir kiti juridiniai asmenys ir laisvieji mokytojai, kurie veikia senjorų užimtumo srityje Vilniaus savivaldybėje. ●

Alytus: laukia diagnostinis proveržis

Alytaus apskrities S.Kudirkos ligoninės laukia diagnostinis proveržis – jau greitai odos vėžį gydytojams nustatyti padės dirbtinis intelektas, mat artimiausiose įstaigose planuose – modernaus skaitmeninio vaizdo dermatoskopo įsigijimas. Tai suteiks galimybę vizualiai įvertinti odos būklę ir atpažinti

ti galimus odos vėžio požymius.

„Sparčiai tobulėjant technologijoms, planuojame pasinaudoti unikalia galimybe bei diagnostikoje išnaudoti dirbtinio intelekto teikiamas galimybes. Dermatoskopija yra neinvazinis metodas, kuris leidžia vizualiai įvertinti odos būklę ir atpažinti galimus odos vėžio požymius. DI algoritmai gali padėti dermatoskopijos specialistams greičiau ir tiksliau nustatyti diagnozę“, – sako Alytaus apskrities S.Kudirkos ligoninės direktorius Svajūnas Žukauskas.

Modernųjį įrenginį planuojama įsigyti iš projekto, finansuojamo iš INTERREG V-A Lietuvos ir Lenkijos bendradarbiavimo per sieną, programos lėšų, projekto pavadinimas „Dirbtinio intelekto pritaikymas aptinkant odos vėžį“. Kartu planuojama įsigyti ir šaltio terapijos aparatą. ●

S.V. Alšauskė: ateities medicinai mūsų neruošia

Biologinio laikrodžio reguliavimas - ne tik estetika, bet ir medicina - tuo įsitikinusi Kauno klinikų šeimos gydytoja doc. Silvija Valdonė Alšauskė. „Kai pasakai, kad dirbi su ilgaamžiškumo medicina, pradeda būriuotis pacientai“, - sako ji.

- Susitinkame konferencijoje, skirtoje ilgaamžiškumo medicinai aptarti. Jūs - viena pranešėjų. Lašinės, super papildai, deguonies kapsulės, žadančios amžiną jaunystę ir sveikatą. Rodos, ši tema pastaruoju metu madinga...

- Konferenciją organizavome ne tik šeimos gydytojams, bet ir gyvenamosios specialistams, išplėstinės praktikos slaugytojams. Pastebime itin didelę atskirtį tarp mūsų turimų žinių ir to, kas deklaruojama viešojoje erdvėje, socialiniuose tinkluose, ką pozicionuoja privačios gydymo įstaigos. Ateities medicinai mūsų niekas neruošia. Būti suinteresuoti ir tuo domėtis turime patys.

Verslas greitai pagauna straipsnių antraštes - akcentuojama kas yra gero, tačiau nesigilina, kokia yra blogi pusė. Medikams dėl to skauda. Mums svarbu spėti su skubancia visuomene: turime suprasti, kaip vartojami pasaulyje populiarūs papildai, kas yra lašinama, kokia ilgalaikė nauda, žinoti, kokios yra rizikos, o pirmiausia matuoti naudą ir žalos santykį.

Tiesa, gydytojai neturėtų nurašyti ilgaamžiškumo medicinos gydymo metodų. Neretai jie tokias naujoves kaip infraraudonųjų spindulių terapija, krioterapija nurašo sakdami,

nori konsultacijų iš medicininės perspektyvos. Todėl akcentuoju: pirma reikia ne maisto papildus išrašyti, bet pacientą ištirti.

- Jau matau, kaip šeimos gydytojas pakelia antakius, išgirdęs klausimą apie papildus, kai už durų laukia dar kelios dešimtys sunkių poliligitų pacientų... Ko gero, individualizuota medicina galėtų sėkmingai veikti nebent privataus gydytojo kabinete.

- Lankytis pas šeimos gydytoją turi būti malonu dėl visų sveikatos bėdų. Jei šeimos gydytojo ir jūsų biolaukai nesutampa, keiskite gydytoją. Nėra jokio asmeniškumo.

Nors pati esu valstybininkė, stengiuosi nupiešti kuo platesnį paciento sveikatos vaizdinį. Tiesa, posakis „gera širdelė - plika subinėlė“ šiuo atveju itin tinka. Dvidešimt minučių, kurias skiriame paciento vizitui, neužtenka. O per dokumentacijų pildymą, teisybei pasakius, apžiūrai lieka vos penkios.

Šeimos gydytojai ne be reikalo organizuoja įvairius judėjimus prieš ydingą sveikatos apsaugos sistemą. Esame jos įkaitai. Pacientams galėtume padėti daug labiau, nes to ne tik norime, bet ir esame kompetentingi, gerai parengti specialistai. Šeimos gydytojas turi galimybę paciento sveikatos būklę sekti visą jo gyvenimą ir taip matyti holistinį jo sveikatos paveikslą. Specialistas gi -

Išėjimo fondo dovana

Lietuvos sveikatos mokslų universiteto (LSMU) Akių ligų klinikoje - džiugus įvykis: klinika pasiekė itin pažangią fotografuojanti plyšinė lempa (biomikroskopus). Šią ypatingą diagnostinę įrangą klinikai dovanojo JAV išėjimo fondas „Švietimas Lietuvos laisvei“.

„Tai pažangiausia pasaulyje skaitmeninė plyšinė lempa. Šio gaminio įrangą rasime geriausiose pasaulio klinikose“, - pabrėžė LSMU Akių klinikos vadovė prof. Reda Žemaitienė.

Pasveikinusi į kliniką atvykusius fondo atstovus - fondo direktorių, saugumo politikos ekspertą Igną Stankovičių ir gydytoją oftalmologę Eglę Danielienę - prof. R. Žemaitienė susirinkusiems priminė ir paties fondo „Švietimas Lietuvos laisvei“ (angl. „Lithuanian Freedom Through Education Fund, Inc.“) istoriją.

1990 m., atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, Jungtinių Amerikos

Valstijose (JAV) gyvenantys lietuviai į šį fondą susitelkę padėti pirmiausia per švietimą - nes būtent išsilavinęs žmogus geriausiai gali pasitarnauti savo šaliai. Siekdami pagelbėti atsikuriančiai Lietuvos valstybei fondą įkūrė Jucėnų šeima, o jo prezidentė Liuda Avižonis yra LSMU Akių ligų katedros įkūrėjas ir buvusio Lietuvos universiteto rektoriaus prof. Petro Avižonio anūko žmona.

Reikšminga dovana LSMU Akių klinikai tapo savaip simboliška: paties fondo istorija baigiasi, jis uždaromas. „Džiugu, kad Lietuva stojasi ant kojų, dabar daug dalykų nebereikia jiems, nes pats kraštas pajėgia tą padaryti“, - šiuos fondo prezidentės rašytus žodžius sveikinimo kalboje pacitavusi prof. R. Žemaitienė pasidžiaugė, kad šiandien LSMU Akių klinika prilygsta labiausiai išsivysčiusių šalių pažangiausiems oftalmologijos centrams.

Reikšminga dovana Akių klinikai džiaugėsi ir LSMU Medicinos fakulteto dekanas prof. Andrius Macas. Dekanas priminė prasmingas Universiteto ir fakulteto sąsajas su šalies istorija: prieš šimtmetį tuometėje Karo ligoninėje Kaune yra gydęs daktaras Jonas Basanavičius. ●

L.S. INF.

„Šeimos gydytojams organizuojame kvalifikacijos kėlimo kursus, kurie moko ir primena, kaip tinkamai įvertinti maisto papildą, kad jis duotų realią naudą. Kartais skauda širdį matyti, kai pacientai iškrato piniginę beverčiams maisto papildams. Galėjo verčiau obuolį nusipirkti...“

kad tai - ne medicina. Anaipol! Moksliniai tyrimai rodo, kaip tai veikia žmogaus kūną. Deja, šeimos gydytojai neretai būna per daug išdidūs tuo domėtis. Norime juos paskatinti pasinaudoti viskuo, kas pasaulyje yra sukurta sveikatos labui.

Šeimos gydytojams organizuojame kvalifikacijos kėlimo kursus, kurie moko ir primena, kaip tinkamai įvertinti maisto papildą, kad jis duotų realią naudą. Kartais skauda širdį matyti, kai pacientai iškrato piniginę beverčiams maisto papildams. Galėjo verčiau obuolį nusipirkti...

- Kaip tuomet saugiai naudoti infuzijas ir kitus madingus preparatus siekiant profilaktiškai pasisveikinti?

- Nueiti pas šeimos gydytoją. Pradedant įvairiausias intervencijas, svarbu žinoti bazinį tašką, kuriame pacientas yra: kokių turi lėtinių ligų, išsiaiškinti šeimos ligų tendencijas - galbūt yra sergančių diabetu? Jei taip, nereikėtų vartoti papildų, kurie galėtų tam sudaryti riziką. Pavyzdžiui, kai kuriuose nėščiosioms skirtuose papilduose esama priedu, kurie kelia glikemiją. Sugriežtinus diabeto normas, nemažai nėštukų sulaukia gestacinio diabeto diag-

DOSJĖ:

- Silvija Valdonė Alšauskė - šeimos gydytoja, medicinos mokslų krypties doktorantė ir mokslininkė, aktyviai prisidedanti prie medicinos inovacijų, ilgaamžiškumo medicinos sklaidos bei pacientų sveikatos gerinimo.
- 2018 m. baigusi medicinos studijas Lietuvos sveikatos mokslų universitete, ji tęsė šeimos medicinos rezidentūrą ir šiuo metu siekia daktaro laipsnio toje pačioje institucijoje.
- Profesinę patirtį ji kaupė dirbdama šeimos gydytoja LSMUL

KK Šeimos medicinos klinikoje, kurioje praktikoja nuo 2021 m., taip pat ėjo akademinės pareigas kaip asistentė Lietuvos sveikatos mokslų universitete.

- Nuo 2024 m. eina „Longevity Alliance Baltic director for education“ pareigas, kur aktyviai vysto ilgaamžiškumo medicinos programas.
- Baigė „Holistic Infant Sleep Coaching“ programą, studijavo pediatriinę mitybą Bostono universitete bei gilino žinias ilgaamžiškumo medicinoje per specializuotus kursus. ●

nozės. Jei moteris tai žinotų, galbūt pasirinktų kitą papildą. Pokalbis su šeimos gydytoju - pirmoji užduotis norint vartoti papildus. Taip pat svarbu atlikti bent jau bazinius kraujo tyrimus, kurie rodytų bendrą kraują, kepenų, inkstų, skydliaukės funkciją.

- Papildai (ne)gali tapti alternatyva vaistams?

- Iš dalies gali. Gali būti puikiu jų

priedu. Vaistas nuo papildu skiriasi tik doze. Vis dėlto nereikėtų pamiršti, kad kiekvienas mūsų esame individualus. Tai, kas tinka vienam, netinka kitam. Ilgaamžiškumo medicina yra apie individualizuotą gydymą. Mūsų siekis - saugiai vartoti tiek vaistus, tiek papildus. Kai pasakai, kad dirbi su ilgaamžiškumo medicina, pradeda būriuotis pacientai. Jie

epizodiškai, tad mato tik vieną nedidelį sveikatos nusiskundimą. Norime, kad šeimos gydytojų darbe ilgaamžiškumo medicina pasitarnautų.

- Kaip sakote, gera širdelė - plika subinėlė... Kaip ilgaamžiškumo medicinos išmanymas pasitarnauja patiems gydytojams?

- Sveikesni pacientai lygu gydytojams mažiau darbo. (Šypsosi.) Rezultatą pacientai gali pajusti skirtingai - tai priklauso nuo jų sveikatos būklės, įpročių ir nusiteikimo. Lietuvoje gaju visą atsakomybę permesi gydytojams: gydytojas liepė, darė, iki galo nepadarė... Privačiam sektoriui valstybininkai pavydi, kad ten ateina savo sveikata suinteresuoti pacientai. Jiems nereikia papildomai įrodinėti, kaip naudinga, tarkime, baro kameros. Nesuinteresuoto paciento jomis nesudominsi, o norintieji pajusti teigiamą naujovių naudą tai įvertina greitai.

Na, o rezultatas atsiras, kai sveikatos apsaugos sistemoje įvyks pokyčiai. Visų pirma šeimos gydytojams reikia atlaikyti rankas, suteikiant jiems galimybę daryti daugiau, konsultuoti pacientą ilgiau, atlikti mažiau biurokratiškus veiksmus. ●

KALBINO GRETA VANAGIENĖ

Maisto

sauga

Pasibaigusio galiojimo produktai – ir ministro šaldytuve

Jei anksčiau pirkėjas, parduotuvėje aptikęs maisto produktą su pasibaigusiu galiojimo terminu, suskubdavo kviesti maisto inspektorius, dabar jį gali ramiai įsidėti į krepšelį. Jau metus galioja Maisto įstatymo pakeitimas, leidžiantis prekiauti maisto produktais, kurių minimalus tinkamumo vartoti terminas pasibaigęs, bet jis yra saugus vartoti. „Jeigu yra pasirinkimas įsigyti nukainuotą prekę, kurią dar galima vartoti, nematau problemos ją nusipirkti“, – sako ekonomikos ir inovacijų ministras Lukas Savickas.

Miglė Petkutė

Sveikatai grėsmės nėra

„Artėjant „Geriausias iki“ termino pabaigai, keičiasi produkto spalva, tekstūra, skonis, bet tas skirtumas grėsmės sveikatai nekelti, – spaudos konferencijoje „Geriausias iki...“: kokią poveikį turi prekybos maisto produktams tvarkos pakeitimai?“ sakė Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos (VMVT) Maisto skyriaus patarėja Ilona Drulytė. – Jei patiekale yra padažas, jis gali šiek tiek pasišluoksniuoti, kava gali prarasti šiek tiek aromato, duona – tapti kietesnė. Todėl pirkėjas turi būti informuotas apie kainos ir kokybės santykį.“

Vis dėlto pirkinius įvertinti turėtų ir pats pirkėjas. Patikrinti, ar produktas yra tinkamas vartoti, pasak patarėjos, galima prisiminus trijų P taisyklę – pažiūrėti, pauostyti, paragauti. Tiesa, kai maisto produktai parduodami supakuoti, trijų P taisyklę

Prekybininkai rekomenduoja „Geriausias iki“ maisto produktų ieškoti rytais – tuomet šansas jų įsigyti didesnis

KOMENTARAS:

Ekonomikos ir inovacijų ministras
Lukas Savickas:

– Siekiant, kad visuomenė būtų geriau informuota, svarbu, jog prekybos vietose taip pat būtų skleidžiama informacija ir

sudaroma galimybė aiškiai matyti skirtumą tarp „Vartoti iki“ ir „Geriausias iki“. Tokiu būdu yra sudaromos galimybės mažinti maisto švaistymą prekyvietėse, didinti kiekvieno pirkėjo informuotumą ir skatinti asmeniškai prisidėti prie tvarumo idėjų. Smagu, kad vienas prekybos tinklas ėmėsi pokyčių ir tikimės, kad šiuo pavyzdžiu paseks ir kiti.

Didelė dalis švaistymo mažinimo vyksta namuose, nes žmonės ilgai palaikę produktą šaldytuve jį galiausiai tiesiog išmeta.

„Aktualiau yra tai, koks sprendimas pirmiausia priimamas namie, peržiūrint produktus. Ar pamačius, kad „Geriausias iki“ galiojimo

terminas baigėsi, produktas išmetamas, ar įvertinama maisto kokybė? Pirkėjai turi galimybę patys pauostyti, įvertinti vizualiai, paragauti ir tuomet nuspręsti, ką daro – išmeta ir prisideda prie maisto švaistymo, ar ne. Šeimoje esame priėmę sprendimą pirkti tai, ko mums reikia, bet ne tai, ką mums siūlo. Todėl jeigu yra pasirinkimas įsigyti nukainuotą prekę, kurią dar galima vartoti, tikrai nematau problemos nusipirkti tokį produktą“, – teigė ministras.

Jo teigimu, jeigu informuosime visuomenę, kad yra sveika vartoti šį maistą, bus galima gerokai padėti aplinkosaugai. „Tikiuosi, kad jau greitai bus normalu ateiti į bet kurią

prekybos vietą ir matyti lentynėles su produktais, kurie pažymėti „Geriausias iki...“. Prieiga prie maisto visuomenei irgi yra svarbi, todėl esame priėmę kitus įstatymus, kurie padės prekybos tinklui bendradarbiauti su labdaringos veiklos organizatoriais.“

L.Savickas patvirtino, kad parlamente buvo priimtas įpareigojimas sudaryti sutartį su labdaros organizacijomis bei sukurti maisto švaistymo mažinimo planą prekybos tinklams. Tokiu būdu tvirtinamos tvarumo idėjos ir viliamasi, jog pamažu prie iniciatyvos prisijungs ne tik kuo daugiau prekybos centrų, bet ir patys pirkėjai. ●

turi įvykdyti prekybininkas. Lietuvoje nuspręsta, kad pardavimo laikotarpis negali būti ilgesnis nei 45 dienos, o kai kuriems produktams, pavyzdžiui, duonai, dar trumpesnis. „Kiekvieną produktą reikėtų įvertinti individualiai“, – teigė I.Drulytė.

Pirkėjai reaguoja pozityviai

„Pirmiausia sumažintos kainos besibaigiančio galiojimo produktams idėją išbandėme keliose IKI parduotuvėse Vilniuje ir Kaune. Pastebėjome, kad pirkėjai reaguoja pozityviai. Nuo vasario pirmosios tokių produktų atsirado visose IKI parduotuvėse. Nors produktus galima pardavinėti 45 dienas po galiojimo pabaigos, mes pasirinkome pardavinėti tik 30 dienų. Tokiu būdu nenupirktą, dar dvi savaites galiojantį maistą galime perduoti labdaros organizacijoms“, – kalbėjo „IKI Lietuva“ generalinė direktorė Nijolė Kvietkauskaitė.

Svarbu, kad ši iniciatyva pagelbės ne tik sutaupti pinigų parduotuvių tinklo lankytojams, bet ir sutvirtins ryšį su labdaros organizacijomis.

„Stipriai prisidėjome prie kovos su maisto švaistymo mažinimu, daugiau nei penkiolika metų esame didžiausias „Maisto banko“ rėmėjas Lietuvoje. Praėjusiais metais organizacijai paaukojome 1,6 tūkst. tonų maisto. Mūsų sukurti stendai skleidžia aplinkosaugos žinią, nes jeigu mes ir parduotuvėse galime parduoti besibaigiančio galiojimo produktą, pirkėjams namuose sudradus tokio maisto, pirma mintis nebus jį išmesti, o saugiai suvartoti“, – teigė generalinė direktorė.

Pašnekovės teigimu, rekomenduojama „Geriausias iki“ maisto produktų ieškoti rytais – tuomet šansas jų įsigyti didesnis.

„Tačiau reikia neužmiršti, kad tai nėra duotybė – produktai baigia galioti ne kiekvieną dieną ir ne visose parduotuvėse. Priklauso, ar parduotuvė turi likučių. Įmanoma, kad mažesnėse parduotuvėse produktai bus išparduoti, todėl „Geriausias iki“ produktų bus mažiau. Dažniausiai į šią kategoriją pakliūna šokoladas, sausainiai, miltai, konservuoti vaisiai ir daržovės, kruopos ir nemažai produktų, kurie taip greitai negenda“, – aiškino N.Kvietkauskaitė.

Iniciatyvos tuo nesibaigia – po mėnesio pirkėjas, IKI skaitmeninėje kortelėje įvedęs parduotuvę, šalia kurios gyvena ar dirba, galės matyti, kokių „Geriausias iki“ produktų gali rasti. Pasitelkus visas iniciatyvas IKI planuoja per metus išgelbėti apie pusę milijono vienetų produktų. ●

Antstoliai: ne mes kalti, kad jums Alzheimeris

Atkelta iš 7p.

Kaip pastebi D.Satkauskienė, situaciją, kai skolų turintis žmogus dėl senyvo amžiaus ar ligų nepajėgia finansinių problemų ne tik spręsti, bet ir jų suprasti, pasitaiko. Anot jos, tokiais atvejais yra galimybė pasinaudoti nemokama pirmine teisine pagalba, kuri teikiama visose savivaldybėse.

„Jeigu skolingas asmens turtas ir metinės pajamos neviršija Vyriausy-

bės nustatytų turto ir pajamų lygių teisinei pagalbai gauti, tokiam asmeniui gali būti teikiama ir nemokama antrinė teisinė pagalba (advokato paslaugos kreipiantis į teismą ir atstovavimas teisme). Taip pat galima kreiptis mokamos konsultacijos į advokatą ar kitą kvalifikuotą teisininką, kuris padėtų parengti prašymą teismui dėl palūkanų ar delspinigių sumažinimo“, – sufleruoja pašnekovė.

Jei teismas priimtų skolininkui

palankų sprendimą, D.Satkauskienė aiškina, antstolis, be jokios abejonės, jį privalėtų vykdyti.

Klaidų padaro ir antstoliai

„Iš kur antstoliams žinoti, kad tas žmogus serga, ar kad neskaito gautų laiškų? – klausia Vilniaus apygardos teismo civilinių bylų teisėjas Romualdas Gylis. – Išieškotojas, kurio naudai buvo priteisti delspinigiai, minėtų 0,97 euro centų nedovanojo. Tai priklauso

nuo to, kiek išieškotojas linkęs nusileisti. Šiuo atveju, panašu, jis buvo principingas ir nedovanojo nė cento. Antstolis užbaigė bylą preciziškai.“

Anot jo, nors antstoliai vykdo teismo sprendimus, apskųsti teismui antstolių veiksmus galimybė yra. Ir tokių bylų yra nemažai.

„Sąmoningų antstolių piktnaudžiavimo veiksnių nepastebime, tačiau būna atvejų, kad klaidų padaro ir antstoliai, – tikino teisėjas.

„Išieškant vieną ar penkiasdešimt eurų, veiksnių reikia atlikti tiek pat“, – kodėl senolei antstolių priskaičiuota minėta 52,66 eurų suma už 0,97 centų delspinigių, svarstė teisėjas.

Situaciją įvertinęs Seimo Sveikatos reikalų komiteto narys Remigijus Žemaitaitis sako: „Būtų galima keisti ministro įsakymą, kuris numatyty piniginės lubas, tarkime, iki 20-30 eurų asmenims sergantiems tam tikra liga.“ ●

„Eurovaistinės“ vaistininkė pataria: kaip pasirūpinti emocine sveikata vasarį?

Vasario mėnuo – kai kuriems tai gali būti vienas sudėtingiausių laikotarpių metuose. Šiuo metu žmonės dažnai jaučiasi pervargę, emociškai išsekę ir praradę motyvaciją. Todėl „Eurovaistinės“ vaistininkė Aistė Vaicekauskaitė dalijasi patarimais, kaip pasirūpinti savo emocine sveikata.

Tamsios žiemos dienos

„Tamsios žiemos dienos yra tikras iššūkis emocinei sveikatai. Natūralios dienos šviesos trūkumas mažina serotonino – laimės hormono – gamybą smegenyse, todėl žmonės dažnai jaučiasi prislėgti ar liūdni. Be to, nuolatinė tamsa trikdo miego ritmą, nes organizmas gamina daugiau melatonino – hormono, atsakingo už miegą. Todėl kyla nuolatinis mieguistumas ir energijos stygius“, – pasakoja „Eurovaistinės“ vaistininkė A. Vaicekauskaitė.

Pasak jos, emocinei pusiausvyrai įtaką daro ir šalčio poveikis: „Šaltis verčia organizmą išnaudoti daugiau energijos, kad palaikytų normalią kūno temperatūrą, kas dar labiau sekina jėgas. Kai kūnas pervargsta, o nuotaika pablogėja, gali atsirasti emocinio perdegimo jausmas.“

Puolančios ligos

Peršalimo ligos ne tik išmuša iš įprastos rutinos vėžių, bet ir neigiamai veikia emocinę sveikatą, ypač kai jos nuolat atsikartoja.

„Kai organizmas kovoja su infekcijomis, jis išnaudoja daug energijos, todėl jaučiamės išsekę ir praradę jėgas. Tuomet galime susidurti su pervargimo jausmu, dirglumu ar net apatija. Mokslininkai pabrėžia, kad nusilpusi imuninė sistema tiesiogiai veikia smegenų veiklą, o

„Peršalimo ligos ne tik išmuša iš įprastos rutinos vėžių, bet ir neigiamai veikia emocinę sveikatą, ypač kai jos nuolat atsikartoja.“

uždegiminiai procesai organizme gali daryti įtaką nuotaikų svyravimams“, – pasakoja „Eurovaistinės“ vaistininkė A. Vaicekauskaitė.

Vitaminai maisto produktuose

„Vitaminas D yra ypač svarbus žiemą, nes jo trūkumas gali būti susijęs su prasta nuotaika ir nusilpu-

Svarbu:

„Eurovaistinė“ kiekvieną mėnesį pristato naujas „sveikas kainas“ – bent 10 aktualiausių mėnesio prekių už mažą kainą ir dvi prekių kategorijas su nuolaidomis, kurias gyventojai kasdien galės įsigyti visose „Eurovaistinėse“. Visas dėmesys skiriamas aktualių nereceptinių vaistų, maisto papildų ar grožio prekių kainoms. ●

siu imunitetu. Ši vitaminą galima pasisavinti tiek maisto papildų pavidalu, tiek iš maisto produktų, tokių kaip riebi žuvis ar kiaušiniai“, – pasakoja „Eurovaistinės“ vaistininkė A. Vaicekauskaitė.

Magnis yra dar viena svarbi medžiaga, kuri padeda palaikyti nervų sistemos veiklą bei taip sumažinti stresą ir įtampą. Šio mineralo galima rasti riešutuose, sėklose bei žaliose lapinėse daržovėse.

„B grupės vitaminai, ypač B6 ir B12, stiprina nervų sistemą ir padeda kovoti su nuovargiu bei dirglumu. Šių vitaminų gausu mėsoje, pieno ir viso grūdo produktuose. Ir, žinoma, nepamirškite antioksidantų, tokių kaip vitaminas C ar cinkas. Jie ne tik stiprina imuninę sistemą, bet ir mažina uždegiminių procesus, galinčius turėti įta-

„Kai organizmas kovoja su infekcijomis, jis išnaudoja daug energijos, todėl jaučiamės išsekę ir praradę jėgas. Tuomet galime susidurti su pervargimo jausmu, dirglumu ar net apatija. Mokslininkai pabrėžia, kad nusilpusi imuninė sistema tiesiogiai veikia smegenų veiklą, o uždegiminiai procesai organizme gali daryti įtaką nuotaikų svyravimams“, – pasakoja „Eurovaistinės“ vaistininkė Aistė Vaicekauskaitė.

kos emocinei sveikatai“, – sako A. Vaicekauskaitė.

Pakankamai antioksidantų galima gauti iš augalinės kilmės maisto produktų, todėl svarbu pasirūpinti, kad mityba būtų subalansuota ir joje netrūktų daržovių bei vaisių įvairovės. ■

jauskitės gerai sutaupę

AKTUALIAUSIOS PREKĖS UŽ MAŽĄ KAINĄ

LOJALIEMS KLIENTAMS 14,99€

-50%

Įprasta kaina 29,99 €

Protinei veiklai, atminčiai

NEUROZAN ORIGINAL

MAISTO PAPILDAS, 30 tablečių

„Neurozan“ – smegenų maistas, padedantis palaikyti protinę (pantoteno rūgštis) ir nervų sistemos veiklą (jodas, magnis, varis, vitaminai B1, B2, B3, B6, B12) bei psichologinę būklę (foliatai, magnis, vitaminai B1, B3). Rekomenduojama visiems, kurie mokosi, dirba intensyvią protinį darbą, jaučia emocijų išsekimą. Tik viena tabletė per dieną!

Pamaitink savo protą!

Pasiūlymas galioja 2025 01 31–2025 03 01 lojaliems EUROVAISTINĖS klientams, pateikus EUROVAISTINĖS kortelę, perkant fiziniuose EUROVAISTINĖS vaistinėse ir lojalumo klubo narjams internete www.eurovaistine.lt. Nuolaidos taikomos tik patvirtintam prekių sąrašui, kurio galite teirautis vaistinėse. Nuolaidos netaikomos produktų rinkiniams ir prekėms, kurioms taikomos kitos akcijos, nuolaidos ir pasiūlymai. Nuolaidos nesumuojamos ir skaičiuojamos nuo įprastinės kainos, kuri gali skirtis perkant fiziniuose EUROVAISTINĖS vaistinėse ir internete www.eurovaistine.lt. Pasiūlymo sąlygos bet kada gali keistis. Prekių skaičius ribotas. Neradę prekių vienoje EUROVAISTINĖJE, ieškokite kitoje. Maisto papildas neturėtų būti vartojamas kaip maisto pakaitalas. Svarbu įvairi ir subalansuota mityba bei sveikas gyvenimo būdas.

Vaikų reabilitacijos flagmanas „Palangos gintaras“ mini 35-metį

Atkelta iš 8p.

Šioms problemoms spręsti įstaigoje veikia išplėta psichologinės ir socialinės pagalbos sistema: teikiamos individualios medicinos psichologo, klinikinio logopedo, socialinio darbuotojo konsultacijos, vedami grupinės menoterapijos ir relaksacijos užsiėmimai, puikūs rezultatai pasiekiami organizuojant ergoterapijos užsiėmimus inovatyviai įrengtoje multisensorinėje erdvėje.

Anot S. Deveikio, „Palangos gintaras“ taiko platų gydymo metodų spektrą. Fizioterapijos srityje naudojami šiuolaikinės technologijos – ultragarso terapija, amplipulso terapija, elektrostimuliacija, magnetoterapija, lazerių ir šviesos terapijos. Šios procedūros derinamos su tradicinėmis metodikomis ir natūraliais gamtos gydomaisiais veiksniais.

„Mūsų filosofija – žiūrėti į vaiką kaip į visumą, – pabrėžia vadovas. – Negalima gydyti tik fizinių simptomų,

neatsižvelgiant į psichologinę būseną, ar atvirksčiai. Kiekvienas pacientas gauna individualiai pritaikytą gydymo programą, kuri harmoningai apjungia įvairias terapijos formas – nuo medicininių procedūrų iki psichologinės pagalbos.“

Dalinosi patirtimis

Išsamiai apžvelgus „Palangos gintaro“ 35-erių metų kelią, pasiekimus ir ateities perspektyvas, Palangos Kurhauze prasidėjo mokslinė konferencija „Vaikų sveikata ir reabilitacija – 35 metų patirtis“, kurioje pranešimus skaitė patyrę savo srities specialistai. Daug susidomėjimo sulaukė vai-

kų pulmonologo prof. habil. dr. Arūno Valiulio pristatytas tyrimas apie oro taršos poveikį vaikų sveikatai. „Skirtingų mokyklų oro tarša skiriasi iki septynių kartų, o darželių užterštumas sunkiaisiais metais – net iki 30 kartų“, – pabrėžė profesorius ir atkreipė dėmesį į tai, kad sumažinus taršą iki PSO rekomenduojamų normų, vaikų sergamumą astma galima sumažinti 11 proc., o pasiekus geriausių Skandinavijos šalių lygį – net iki 33 proc.

Fizinės medicinos ir reabilitacijos gydytojas Romualdas Sinkevičius pristatė naujausius idiopatinės skoliozės diagnostikos ir gydymo metodus, pabrėž-

damas ankstyvos diagnostikos svarbą.

„Palangos gintaro“ 35-mečio minėjimą praturtino ir kitos mokslinės įžvalgos. Konferencijoje apie vaikų tuštinimosi problemas pranešimą skaitė vaikų gastroenterologas prof. dr. Vaidotas Urbonas, LSMU Vaikų reabilitacijos klinikos vadovė doc. dr. Indrė Bakanienė dalinosi nauju požiūriu į raidos sutrikimus, o gydytoja vaikų neurologė Dovilė Kalibatienė apžvelgė populiariausias miego ligas.

Po oficialiosios dalies šventės svečiams buvo skirta muzikinė dovaną. Vėliau susirinkusieji buvo kviečiami ragauti jubiliejinio torto ir pasidalinti įspūdžiais bei idėjomis. ■

Svetur

Indijoje – retos ligos protrūkis

Indijoje nuo metų pradžios reta neurologinė liga, sukeliančia viso kūno paralyžių, susirgo daugiau nei pusantro šimto žmonių. Giljeno-Barė sindromas sparčiai plinta technologijų centre Punėje, keldamas nerimą tiek medikams, tiek visuomenei.

Nusilpo per kelias dienas

Praėjusį mėnesį mokytoja vakarų Indijos mieste Punėje pastebėjo keistą šešerių metų sūnaus elgesį. „Ištryniau keletą žodžių ir paprasčiau sūnaus juos perrašyti. Maniau, kad jis pyksta, todėl negali tinkamai laikyti pieštuko“, – pasakojo ji laikraščiui „Indian Express“.

Moteris nė neįtarė, kad silpnumas pirštuose yra pirmasis Giljeno-Barė sindromo (GBS) – retos autoimuninės ligos, sukeliančios raumenų silpnumą ir paralyžių, – požymis.

Po kelių dienų berniukas nebegalėjo pajudinti rankų ir kojų, tad buvo išvežtas į intensyvosios terapijos skyrių. Ligai progresuojant, jis pradėjo gebėjimą ryti, kalbėti ir net kvėpuoti – prireikė dirbtinio kvėpavimo.

Kaip skelbia BBC, šiuo metu vaikas sveiksta.

Ligos protrūkis Punėje

Nuo metų pradžios Punėje, švietimo ir informacinių technologijų centre, supamame pramoninių miestų ir kaimų, užregistruota per 160 GBS atvejų. Užfiksuoti jau penki mirties atvejai. Remiantis oficialiais duomenimis, šiuo metu 48 pacientai yra intensyvosios terapijos skyriuje, 21 prijungtas prie dirbtinio kvėpavimo aparato, 38 jau išrašyti ir sveiksta namuose.

Protrūkis Punėje siejamas su *campylobacter jejuni* bakterija. Ši yra viena dažniausiai pasitaikančių maisto sukeltų infekcinių ligų pasaulyje ir pagrindinė GBS priežastis.

Mokslininkai pirmą kartą ryšį tarp bakterijos ir GBS pastebėjo 1990 m. Kinijos kaimuose. Tuose regionuose *campylobacter jejuni* buvo dažnai randama vištų organizmuose, o GBS protrūkiai įvykdavo monsunų (sezoninių vėjų, ku-

“
Nuo metų pradžios Indijos mieste Punėje užregistruota per 160 retos neurologinės ligos, Giljeno-Barė sindromo, atvejų.

rie keičia kryptį kas pusmetį ir dažnai sukelia potvynius) sezonu, kai vaikai žaisdavo vandenyje, užterštame vištų ir ančių išmatomis.

Nacionalinio psichikos sveikatos ir neurobiologijos instituto mokslininkai Monojitas Debnathas ir Madhu Nagappa 2014-2019 m. tyrė 150 Giljeno-Barė sindromu sergančių pacientų. Tyrimas atskleidė, kad 79 proc. pacientų anksčiau sirgo infekcinėmis ligomis, o trečdalis organizme buvo rasta *campylobacter* bakterijų.

Neseniai panašūs protrūkiai užregistruoti ir kitose šalyse. 2023 m. pirmąjį pusmetį Peru pranešė apie daugiau nei 200 įtariamų GBS atvejų ir mažiausiai keturis mirties atvejus. Dėl to šalyje paskelbta nacionalinė sveikatos ekstremalioji padėtis. Du trečdaliai atvejų buvo susiję su *campylobacter*.

Ligos mechanizmas

Kaip teigia mokslininkai, sindromas prasideda tirpimu ar neįtraukiant pėdose ir rankose, vėliau atsiranda raumenų silpnumas ir sąnarių judėjimo sunkumai. Simptomai pablogėja per dvi keturias savaites, paprastai paralyžiuodami rankas ir kojas. Mirties rodiklis svyruoja tarp 3 ir 13 proc., priklausomai nuo buklės sunkumo ir sveikatos priežiūros kokybės.

Užsikrėsti GBS nėra paprasta. Egzistuoja specialus *campylobacter* bakterijos tipas, turintis cukrumi padeng-

tą išorinį sluoksnį, kuris retais atvejais molekulinė struktūra gali sutapti su žmogaus nervų ląstelių dangą.

Kai paciento imuninė sistema puola šią bakteriją, ji gali klaidingai atakuoti ir nervų ląsteles dėl panašios dangos struktūros. Tačiau tik nedaugelis *campylobacter* bakterijų turi tokią dangą, panašią į nervų ląstelių.

„Maždaug vienas iš 100 *campylobacter* tipų turi GBS riziką. Ir tik vienas iš 100 užsikrėtusiųjų tokiu tipu susergera GBS. Taigi bendra rizika – apie 1 iš 10 tūkst.“, – aiškina profesorius Hughas Willisonas.

Specifinio GBS gydymo nėra, tačiau medikai taiko plazmos išskyrimą – kraujo filtravimą, siekiant pašalinti kenksmingus antikūnus, bei intraveninį imunoglobulinų gydymą.

Diagnozuoti ligą sudėtinga, nes nėra vieno konkretaus testo jai nustatyti. Gydytojais daugiausia remiasi klinikiniais požymiais. GBS simptomai gali būti panašūs į poliomielitą, įvairių virusų ar kitų retų neurologinių ligų požymius.

Prevencijos priemonės

GBS dažniausiai pasaulyje plinta per nepakankamai apdorotą paukštieną, tačiau užsikrėsti galima ir per užterštą vandenį, kaip ir choleros ar salmoneliozės atveju. Kol kas neaišku, ar Punės protrūkis sukėlė užterštas vandentiekio vanduo ar užkrėsta mėsa.

„Punės miesto valdžia ėmėsi aktyvių veiksmų. Jie patikrino daugiau nei 60 tūkst. namų, paėmė 160 vandens mėginių ir ragina gyventojus gerti tik virintą vandenį, valgyti šviežią ir švarų maistą, vengti pusiau termiškai apdorotos vištienos ar avienos“, – rašoma BBC. ●

— PARENGĖ AMELIJA TRUMPYTĖ

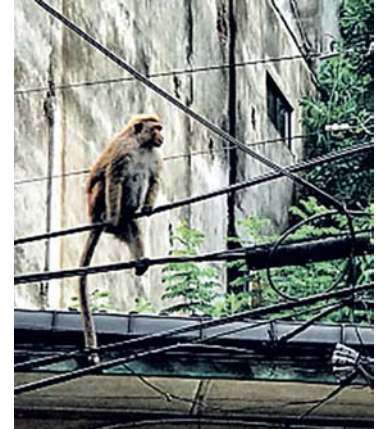
PASAULIS PER SAVAITĘ

Šri Lanka: be elektros paliko... beždžionė

Dėl elektros tiekimo sutrikimų Šri Lankoje apkaltinta beždžionė, įsibrovusi į jėgainę, esančią į pietus nuo Kolombo, skelbia BBC.

Elektros tiekimas saloje, kur gyvena 22 mln. žmonių, buvo atkuriamas kelias dienas. Prioritetas teiktas gydymo įstaigoms ir vandens valymo įrenginiams. „Beždžionė pažeidė mūsų tinklo transformatorių, dėl ko ir sutriko elektros tiekimas“, – žurnalistams paaiškino Šri Lankos energetikos ministras Kumara Jayakody.

Elektra šalyje dingo praėjusį sekmadienį maždaug 11 val. vietos laiku. Žmonės buvo priversti kliautis generatoriais. Socialiniuose tinkluose jie negailėjo kritikos valdžiai ir juokėsi iš situacijos absurdiškumo. „Viena pikta beždžionė iš rikiuotės

išvedė visą Šri Lankos elektros tiekimo sistemą, prikišusi nagus prie pastotės Kolombe. Viena beždžionė lygu totalus chaosas. Gal pats metas permąstyti infrastruktūrą? – tinkle „X“ parašė Mario Nawfal. ●

Argentina: traukiasi iš PSO

Argentina trauksis iš Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO), prieš savaitę pareiškė šalies prezidento atstovas spaudai.

Prezidento Javiero Milei sprendimą lėmė „gilūs nesutarimai dėl sveikatos apsaugos valdymo, ypač pandemijos metu“, žurnalistams sakė atstovas spaudai Manuelis Adorni ir pridūrė, kad Argentina „neleis tarptautinei institucijai kištis į mūsų suverenitetą“.

Pasak M.Adorni, išstojimas iš

PSO suteiks Argentinai „daugiau lankstumo įgyvendinant jos aplinkbėms pritaikytą politiką“ ir užtikrins „didesnį išteklių prieinamumą“.

2023 metų lapkritį rinkimus laimėjęs „anarchokapitalistas“ pasiskelbęs J.Milei yra JAV prezidento gerbėjas. Jis buvo pirmasis užsienio lyderis, apsilankęs D.Trumpo rezidencijoje Floridoje po jo pergalės prezidento rinkimuose. J.Milei į Argentinos prezidento postą atėjo žadėdamas sumažinti didžiulę valstybės skolą iki nulio. ●

JAV: farmacijos milžinė atsigavo

JAV farmacijos milžinė „Pfizer Inc.“ paskelbė grynąjį pelną 2024-aisiais išauginusi beveik keturis kartus, atsigavusi po prasto 2023 metų rezultato, kuriems esminės įtakos turėjo COVID-19 vakcinų bei vaistų šiai ligai gydyti paklausos kritimas.

Pasak pranešimo, per praėjusius

metus uždirbta 8,03 mlrd. dolerių grynojo pelno, palyginti su 2,12 mlrd. dolerių užpėnai, kai jis buvo net 15 kartų kuklesnis nei ankstesniais metais.

Pernai pardavimų pajamos augo 7 proc. iki 63,63 mlrd. dolerių.

Per praėjusius metus „Pfizer“ akcininkams išmokėjo 9,5 mlrd. dolerių dividendų, tačiau akcijų neįsipirkinėjo. ●

Šveicarija: atmetė ekologų pasiūlymą

Šveicarijos rinkėjai sekmadienį griežtai atmetė ekologų referendumo pasiūlymą Konstitucijoje įtvirtinti pagarbą planetos gamtiniais ištekliams.

Žaliųjų partijos jaunimo flango pateiktame pasiūlyme numatoma, kad per artimiausią dešimtmetį šalis išteklius vartotų tik tausojančiu būdu ir taip siektų apriboti vartojimą. Inicijatyvą atmetė apie 70 proc. balsavusiųjų, rodo apklausų bendrovės „gfs.bern“ duomenys.

Kairiųjų pažiūrų rinkėjai palaikė siūlymą, kuriuo į Konstituciją būtų įrašytas įsipareigojimas nenaudoti daugiau gamtos išteklių, nei leidžia Žemės išgalės. Tačiau šiai iniciatyvai oponavo Vyriausybė ir dešiniojos bei centro dešiniojos partijos. Pasak jų, įgyvendintas pasiūlymas sukeltų pavojų ekonomikos augimui. Žaliųjų partijos lyderė M.Cauderna teigė, kad balsavimas „už“ būtų suteikęs parlamentui galimybę „išskirti naujų idėjų, kaip susieti ekologiją ir socialinių išteklių prieinamumą“. ●

Isveikata.lt

Darbo pasiūlymai medikams

Ieškote mediko?

Turime sprendimą!

Portale Isveikata.lt puslapio viršuje spauskite **Darbas ieško mediko** ir užpildykite skelbimą. **Viskas paprasta ir greita.**

Darbo skelbimų kainos:

1 darbo skelbimo kaina 1 mėn. –	99 Eur + PVM
3 darbo skelbimų kaina 1 mėn. –	267,30 Eur + PVM
5 darbo skelbimų kaina 1 mėn. –	420,75 Eur + PVM
10 darbo skelbimų kaina 1 mėn. –	693,00 Eur + PVM
Skelbimo iškėlimas į pirmą poziciją –	49 Eur + PVM

Sveikatos naujienų tinklalapio Isveikata.lt skaitomumo duomenys:

- 106 tūkst. unikalių lankytojų per mėnesį.
- Tinklalapio didžioji auditorijos dalis 24-68 m. amžiaus miestų ir regionų žmonės.

Tel. pasiteirauti: +370 652 44047. El. paštas: finansai@Isveikata.lt

**Lietuvos
SVEIKATA**

Adresas:

Pamėnkalnio g. 23-1, LT-01113, Vilnius
tel.: 265 10 93
el.p.: administratore@Isveikata.lt

UAB "Lietuvos sveikata"

GENERALINĖ DIREKTORĖ

Jolanta Babilūtė
+370 685 30099
redaktore@Isveikata.lt

Vyriausioji redaktorė

Deimantė Gruodė
+370 674 31648
vyr.redaktore@Isveikata.lt

Direktorė

Regina Stančik
+370 652 44047
finansai@Isveikata.lt

Atsakingoji sekretorė

ir www.Isveikata.lt redaktorė
Lina Toločkienė
+370 699 66466
dizainas@Isveikata.lt

Publicum sanitas redaktorė

Rasa Kasperavičiūtė-Martusevičienė
+370 616 16126
rasa@Isveikata.lt

Korespondentai

Sima Kazarian
+370 626 73800
kazarian.sima@gmail.com

Greta Vanagienė
+370 675 45321
greta@Isveikata.lt

Miglė Petkutė
+370 624 85539
migle.petk@gmail.com

Vytautas Paulius Rasokaitis
+370 616 88934
vytautas.rasokaitis@gmail.com

Henrikas Vaitiekūnas
+370 614 53747

Darius Indrišonis
+370 692 54286

Jūratė Mazajeva (Klaipėda)
+370 611 54760

Ilustracijų skyrius

Vladislav Kizinevič
+370 685 63331

Dizaino centras

Kristina Martinkienė
+370 699 86006

Leidėjas

Uždaroji akcinė bendrovė
"Lietuvos sveikata", SL 1631

Spausdino SIA "Poligrafijas grupė
Mūkusala"

Perspauddinti straipsni ar jo dalį galima tik
gavus rašytinį redakcijos sutikimą.

Skaitmeninė farmacija – patogiu, bet mirtinai pavojinga

Paaugliai, svajojantys apie greičiau augančius raumenis, vyrai, ieškantys sprendimo erekcijos problemoms, pensininkai, mėginantys sutaupyti – tai potencialios suklastotų vaistų aukos, rizikuojančios ne tik pinigais, bet ir sveikata. Viliojančios kainos ir patogumas užsakant prekes internetu slepia tamsią realybę: nelegalūs vaistai gaminami pogrindyje, nesilaikant jokių saugos standartų.

Tarptautiniai duomenys rodo, kad prekyba suklastotais vaistais yra vienas pelningiausių neteisėtų verslų pasaulyje, nusileidžiantis tik prekybai narkotinėmis medžiagomis.

rėja, nepaisant koordinuotų Europos institucijų pastangų. Kiekvienais metais šis neteisėtas verslas tampa vis labiau organizuotas, technologškai pažangesnis ir sunkiau kontroliuojamas, įspėja Europolas.

Žala sveikatai ir ekonomikai

Farmacijos nusikaltimai yra gero kai daugiau nei paprastas ekonominis nusikaltimas – tai rimta grėsmė visuomenės sveikatai ir nacionalinių sveikatos sistemų stabilumui. Kiekvienas suklastotas preparatas gali sukelti rimtų sveikatos komplikacijų – nuo lengvų šalutinių poveikių iki gyvybei pavojingų sutrikimų. Padirbtuose vaistuose gali būti toksiškų ingredientų ir mirtinai pavojingų bakterijų, atsirandančių dėl antisaniarinių ir nekontroliuojamų gamybos sąlygų.

Tarptautiniai duomenys rodo, kad prekyba suklastotais vaistais yra vienas pelningiausių neteisėtų verslų pasaulyje, nusileidžiantis tik prekybai narkotinėmis medžiagomis.

SVARBU:

Norėdami saugiai įsigyti vaistų, laikykitės šių žingsnių:

- Pirkdami internetu, naudokitės tik registruotomis internetinėmis vaistinėmis.
- Patikrinkite, ar internetinė vaistinė turi bendrąjį logotipą.
- Spustelėkite logotipą ir įsitinkite, kad internetinė vaistinė yra įtraukta į nacionalinės institucijos tinklalapį.
- Jei pardavėjo nėra sąrašė, nutraukite pirkimą.
- Atminkite, kad logotipe gali būti vaizduojamos tik ES valstybių narių, Norvegijos, Islandijos ir Lichtenšteino nacionalinės vėliavos. ●

Europolas perspėja, kad farmacijos nusikaltimai tęsis tol, kol išliks aukšta paklausa. Kiekvienas suklastotų vaistų pirkimas ne tik kelia asmeninę grėsmę, bet ir tiesiogiai finansuoja organizuotą nusikalstamumą.

Kiekvienas vartotojas gali prisidėti prie kovos su farmacijos nusikaltimais: būti atidus, pirkti vaistus tik iš oficialių, patvirtintų šaltinių ir nesusigundyti mažesnėmis kainomis. Deja, vis dar reikšminga dalis visuomenės padirbtą produkciją perka sąmoningai. Europos Sąjungos intelektinės nuosavybės tarnybos (EUIPO) 2023 metais atlikto tyrimo duomenimis, net 13 proc. europiečių per pastaruosius 12 mėnesių sąmoningai pirkė suklastotus produktus, o Lietuvoje suklastotas prekes sąmoningai pirkė 10 proc. gyventojų. ●

PARENGĖ RASA KASPERAVIČIŪTĖ-
MARTUSEVIČIENĖ

Nusikaltimo mastas nustebino

Didžiausio masto tarptautinė operacija SHIELD V, vykdyta pernai balandžio-lapkričio mėnesiais, atskleidė nerimą keliantį kovos su suklastotais vaistais ir nelegaliomis dopingo medžiagomis mastą. Koordinuojamos Europolo, jėgas suvienijo trisdešimtys šalių teisėsaugos, teisminės, muitinės, medicinos ir antidopingo institucijos, sukurdamos galingą tarptautinį bendradarbiavimo tinklą.

Šioje operacijoje dalyvavo pagrindinės Europos institucijos, įskaitant Europos kovos su sukčiavimu tarnybą (OLAF), Europos Sąjungos intelektinės nuosavybės tarnybą (EUIPO), „Frontex“, Pasaulinę antidopingo agentūrą (WADA) ir nacionalines vaistų agentūras. Inicijatyvą grupę sudarė Prancūzijos, Graikijos, Italijos ir Ispanijos teisėsaugos institucijos, o Europolas teikė aktyvią analitinę ir ekspertinę pagalbą.

Operacijos SHIELD V rezultatai ne tik stebina, bet ir kelia nerimą. Per šešis mėnesius pareigūnai suėmė per 400 asmenų, ištyrė 52 organizuotus nusikalstamus susivienijimus ir išardė keturias pagrindines laboratorijas.

KOMENTARAS:

Lietuvos muitinės atstovė
Aušrinė Smilgytė:

- Pernai iš viso Lietuvos muitinėje buvo sulaikyta 39 112 vnt. vaistinių preparatų (į šį skaičių nepatenka maisto papildai) tablečių ar kapsulių.

Dažniausiai Lietuvos muitinėje sulaikomi skausmą ir uždegimą malšinantys vaistai, antibiotikai,

virškinimo sutrikimų gydymo preparatai, vaistai širdies ir kraujagyslių ligoms, priešuždegiminiai vaistai, virškinamojo trakto sutrikimų gydymo preparatai, hormoniniai, priešalerginiai vaistai, preparatai šlapimo takų ligoms bei grybelinėms infekcijoms gydyti.

Visi sulaikomi vaistai yra naikinami, todėl tokiais atvejais tyrimas dėl klastočių – neaktualus ir nėra atliekamas. ●

Konfiskuotų prekių vertė viršijo 11,1 milijono eurų: į rinką nepateko daugiau nei 426 tūkst. nelegalių farmacijos preparatų paketų, 4 tonos milteilių ir žaliavų, šimtai tūkstančių tablečių bei buteliukų. Ypač reikšmingas buvo antidopingo patikrinimų mastas – atlikta per 4 tūkst. patikrinimų varžybų ir ne varžybų metu.

Graikijos atvejis

Kaip skelbia graikų žiniasklaida, operacijos SHIELD V metu vien Graikijoje per pusmetį sulaikyta 30 asmenų ir nustatyti dar 36 įtariamieji,

susiję su devyniomis nusikalstamomis organizacijomis, veikiančiomis tiek Graikijoje, tiek tarptautiniu mastu. Konfiskuotų produktų sąrašė – nelegalūs suklastoti vaistai ir medicinos priemonės, žaliavos, šaunamieji ginklai, aukso luitai bei šimtai tūkstančių eurų grynaisiais. Nusikalstama veikla atnešė nusikaltėliams per 6,5 milijono eurų pajamų.

Graikijos nacionalinė vaistų organizacija (EOF) pabrėžia rimtą grėsmę visuomenės sveikatai. Nepaisant galiojančių įstatymų, draudžiančių vaistų pardavimą interne-

tu be recepto, žmonės vis dažniau renkasi svetaines, siūlančias vaistus įsigyti greitai ir paprastai. Laboratoriniai tyrimai atskleidžia rimtus pažeidimus – nuo draudžiamų medžiagų, turinčių anabolinių ar lieknėjimą skatinančių poveikį, iki aktyvių farmacijos ingredientų, pavyzdžiui, sildenafilio, vartojamo erekcijos sutrikimams gydyti.

Plinta skaitmeninėse platformose

Socialiniai tinklai ir internetinės parduotuvės tapo pagrindinėmis platformomis nelegaliems farmacijos produktams platinti, skelbia Europolas. Šios platformos pardavėjams leidžia maskuoti veiklą sudėtingais internetiniais maršrutais – nuo pirkimo iki pardavimo. Kibernetinė erdvė tapo savotišku laisvės uosto analogu nusikaltėliams, kur tradicinės teisėsaugos kontrolės mechanizmai veikia ribotai.

Istoriškai ši problema išryškėjo dar COVID-19 pandemijos pradžioje, kai nusikalstami tinklai, pasinaudoję medicininėmis priemonių trūkumu ir visuomenės baime, platino suklastotus vakcinų preparatus. Nuo to laiko nelegalių vaistų prekyba tik stip-

ORAI LIETUVOJE

KETVIRTADIENIS

Numatomi nepastoviai debesuoti, ramūs ir be kritulių orai.

Naktį **-6.. -11** laipsnių
Dieną **-3.. -5** laipsniai

PENKTADIENIS

Dangus vėl apniuks. Rytiniuose rajonuose truputį pasnigs.

Naktį **-4... -9** laipsniai
Dieną **-2.. -4** laipsniai

Savaitgalį be žymesnių kritulių, tik turėtų būti laipsniu kitu šalčiau.

ŠEŠTADIENIS

Naktį **-5.. -9** laipsniai
Dieną **-2.. -5** laipsniai

SEKMADIENIS

Naktį **-5.. -10** laipsnių
Dieną **-2.. -6** laipsniai